

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Брокерська діяльність на валютному ринку: зарубіжний та вітчизняний досвід

Студента 2 курсу 12м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Фінансове брокерство»

Бокача В'ячеслава
Миколайовича

Науковий керівник
канд. екон. наук.

Серажим Юліан
Віталійович

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук.

Гербич Людмила
Анатоліївна

Київ – 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет **фінансів та обліку**

Кафедра **банківської справи**

Освітній ступінь **магістр**

Спеціальність **Фінанси, банківська справа та страхування**

Спеціалізація **Фінансове брокерство.**

Затверджую

Зав. кафедри

Шульга Наталія Петрівна,

докт.екон.наук, професор

« ___ » _____ 20__ р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентіві

Бокачу В'ячеславу Миколайовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Брокерська діяльність на валютному ринку: зарубіжний та вітчизняний досвід _____

Затверджена наказом ректора від « ___ » _____ 2020 р. № _____.

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту) до 22.11.2021.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту):

Мета роботи (проекту) – викласти теоретичні засади та провести дослідження діяльності вітчизняних та зарубіжних брокерів на валютному ринку, а також надати пропозиції щодо вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України.

Об'єкт дослідження – діяльність зарубіжних та вітчизняних брокерів на валютному ринку.

Предмет дослідження – процес діяльності брокерів на валютному ринку.

4. *Рисунки:* учасники валютного ринку; динаміка зростання обсягу нових відкритих рахунків у RoboForex Ltd.

Таблиці: функції брокерських компаній; огляд топ брокерів за рейтингом «Мінфіну»; порівняльний аналіз топ брокерів України;

5. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

6. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

2.1. Аналіз брокерської діяльності на валютному ринку України

2.2. Аналіз брокерської діяльності на валютному ринку зарубіжних країн

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

3.1. Основні напрями розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України

3.2. Можливості вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України з огляду на світовий досвід

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

7. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1.	Узгодження плану та оформлення завдання	02.10.2020	
2.	Подання наукової статті на кафедру	01.03.2021	
3.	Вступ. Розділ I.	20.04.2021	
4.	Розділ II.	22.06.2021	
5.	Розділ III., Висновки	10.09.2021	
6.	Подання роботи (всі розділи, додатки) на кафедру	12.10.2021	
7.	Попередній захист роботи	02.11.2021	
8.	Подання завершеної (переплетеної) роботи на кафедру та електронної версії в ПДФ форматі	19.11.2021	

8. Дата видачі завдання « ____ » _____ 20__ р.

9. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Серажим Ю. В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми)

Людмила Анатоліївна Гербич,
канд. екон. наук.

Гербич Л. А.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Завдання прийняв до виконання студент

Бокач В. М.

(прізвище, ініціали, підпис)

12. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

У випускній кваліфікаційній роботі викладено теоретичні засади та проведено дослідження брокерської діяльності на валютному ринку України в порівнянні з досвідом зарубіжних країн.

Дослідження здійснене на основі нормативних документів, аналітики статистичних даних та звітів діяльності валютних брокерів, представлених на сайті НБУ та Світового банку.

В роботі розглянуто проблеми та проаналізовано особливості брокерської діяльності на валютному ринку України в порівнянні з досвідом зарубіжних країн. Наведено зобов'язання та функції брокерських компаній. Окремо розглянуто спектр послуг які можуть надаватися брокерськими компаніями. Визначено основні перспективи розвитку та можливі напрями удосконалення функціонування брокерської діяльності на валютному ринку України.

Робота містить власні дослідження автора та відповідає встановленим вимогам до написання кваліфікаційних робіт. Рекомендується до захисту і заслуговує високої позитивної оцінки.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Недеря Л. В.
(ПІБ, підпис, дата)

13. Висновок про випускню кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Бокача В. М.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи

(гарант освітньої програми) Гербич Л. А.
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри. Шульга Н. П.
(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 20____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ.....	6
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ.....	15
2.1. Аналіз брокерської діяльності на валютному ринку України.....	15
2.2. Аналіз брокерської діяльності на валютному ринку зарубіжних країн ...	25
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ.....	34
3.1. Основні напрями розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України.....	34
3.2. Можливості вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України з огляду на світовий досвід.....	39
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	58

ВСТУП

Актуальність дослідження. Валютний ринок як форма організації руху валютних цінностей в Україні за останні роки розвивається бурхливими темпами. Про це свідчить поява нових уповноважених банків, валютних бірж, валютних відділів на фондових біржах, широкої мережі пунктів обміну валюти, різке зростання обсягу валютної виручки господарюючих суб'єктів від продажу ними на експорт товарів робіт послуг, бурхливий розвиток торгівлі валютними ф'ючерсами і опціонами. Розвиток внутрішнього валютного ринку України вимагає узагальнення досвіду його функціонування та можливостей. Використання фахівцями накопиченого досвіду валютних операцій на українському валютному ринку створить стимули для подальшого розвитку цього ринку.

В економічній системі будь-якої держави валютний ринок, на якому проводять свої операції брокери і дилери, виконує важливі функції, забезпечуючи акумулювання тимчасово вільних грошових коштів для інвестування в перспективні галузі економіки.

На сьогоднішній момент саме брокерська діяльність стрімко розвивається та є однією з найважливіших для економіки. З кожним роком зростає інтерес населення до даної структури в якості найбільш вигідного та ефективного вкладення накопичених коштів, в слідстві чого ростуть обороти, що говорить про перспективи розвитку валютного ринку. Однією з рушійних сил економічного зростання будь-якої цивілізованої країни в сучасних умовах має бути розвиток валютного ринку. Розвинений валютний ринок здатний забезпечити нашій країні рішення пріоритетних завдань економічного розвитку, оптимізувати структуру національної економіки, сприяти наближенню рівня вітчизняного фінансового ринку та інвестиційної культури до рівня розвитку європейських країн.

Підвищення ефективності брокерської діяльності дозволить валютному ринку України пришвидшити свій розвиток. Особлива увага до цього

питання надає темі роботи актуальність і затребуваність на даний момент.

Мета дослідження - – викласти теоретичні засади та провести дослідження діяльності вітчизняних та зарубіжних брокерів на валютному ринку, а також надати пропозиції щодо вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України.

Мета роботи визначає наступні **завдання**:

- розглянути теоретичні засади брокерської діяльності на валютному ринку;
- провести аналіз брокерської діяльності на валютному ринку України;
- проаналізувати брокерську діяльність на валютному ринку зарубіжних країн;
- виявити основні напрями розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України;
- визначити можливості вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України з огляду на світовий досвід.

Об'єкт дослідження – діяльність зарубіжних та вітчизняних брокерів на валютному ринку.

Предмет дослідження – процес діяльності брокерів на валютному ринку.

Методами дослідження є системний, комплексний і динамічний підходи, традиційний аналіз документів, спостереження, системний підхід, опис, порівняльний аналіз, статистичний аналіз даних і математичні методи обробки інформації.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань регулювання брокерської діяльності; офіційні дані Національного банку України; аналітичні огляди рейтингових агентств; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми.

Наукова новизна. Вперше було запропоновано визначення терміну «Інтернет-трейдинг», як послуги, надаваної валютним брокером, а саме: «Інтернет-трейдинг – це послуга яка надається клієнту брокером для

самостійної торгівлі на валютному ринку, яка не має обмежень щодо вибору точки доступу з використанням Інтернету, як спосіб зв'язку, та за часом доступу до біржі всі п'ять робочих днів на тиждень.». Сформування даного визначення досягнуто шляхом аналізу ринку послуг валютних брокерів.

Публікації За результатами виконання випускної кваліфікаційної роботи опубліковано 1 статтю: Бокач В.М. Брокерська діяльність на валютному ринку. *Фінансові установи в умовах глобальних дисбалансів*: Зб. наук. ст. студ. які здобувають освітній ступінь «магістр» / Київ. нац. торг.-екон. ун-т вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156, 2021 р. (С.353-358)

Практична цінність дослідження полягає в виявленні напрямків та перспектив розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Обсяг та структура роботи. Дана робота викладена на 58 сторінках, включає 6 таблиць, 3 рисунків, та 77 використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

Валютний ринок в найзагальнішому сенсі - це ринок, на якому проводяться різні валютні операції. Однак з наукової точки зору валютний ринок - це складне поняття, яке можна розглядати по-різному [4, с. 32].

З економічної точки зору валютний ринок - це система фінансово-економічних відносин, спрямована на одержання і розподіл валюти [2, с. 28].

З організаційної точки зору валютний ринок по праву визначається як складна система взаємодії суб'єктів - учасників валютного ринку, відповідно їх спільному інтересу: швидке, ефективне і безпечне здійснення валютних операцій [1, с. 8].

З інституційної точки зору валютні ринки являють собою сукупність фондових бірж, брокерських фірм, банків, різних фондів і компаній [2, с. 6].

Деякі вчені також визначають валютний ринок з технологічної точки зору - це система технічних (електронних) методів створення умов та укладення валютних операцій [3, с. 11].

Сьогодні валютний ринок - один з найбільш розвинутих елементів економічної системи держави; його внутрішня структура, завдання та функції розвиваються і ускладнюються. Тому складно сформулювати чітке визначення валютного ринку в сучасному валютному праві. У літературі відсутній чіткий підхід до проблеми. Деякі автори вважають, що валютні ринки є офіційними центрами, де іноземна валюта купується і продається за національною курсу, заснованого на попиті і пропозиції, що непропорційно обмежує учасників валютного ринку принципом територіальності. Інші прямо пропонують широке поняття валютного ринку, представленого як сфера «економічних відносин», що виявляється в купівлі-продажу валютних і валютних валюти, валютних інвестиційних операціях [6, с. 38].

Слід взяти до уваги найбільш повне і вичерпне визначення валютного

ринку, запропоноване А. Є. Гессена: «спеціальний регульований інституційний механізм, який опосередковує систему стабільних правових, економічних, технологічних, інформаційних і організаційних відносин, пов'язаних з укладенням та виконанням угод з придбання або відчуження іноземної валюти або її права попиту і пропозиції (валютні операції) [10, с. 712].

З наведених визначень видно, що основними елементами валютного ринку є суб'єкти - учасники валютного ринку, суб'єкт - механізм обміну іноземної валюти (права на неї), валютні операції, валютний курс і регулювання валютного ринку.

Для того щоб мати більш повний структурний опис валютного ринку, необхідно скласти список учасників і врахувати деякі особливості їх діяльності. Як правило, учасники діляться на три основні групи, кожна з яких має неоднорідний склад (Рис. 1.1).

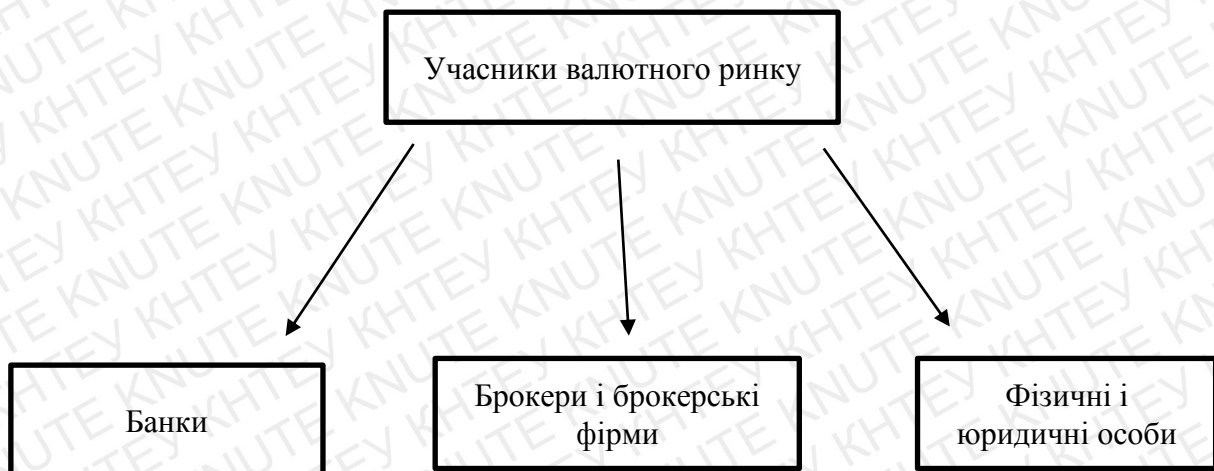

Рис. 1.1. Учасники валютного ринку*

*Примітка: складено автором за джерелами [11, с. 59]

В рамках даного дослідження зупинимося більш детально на діяльності брокерів.

Брокер (від англійського «broker» - особа, завдання якого звести покупця з продавцем).

На думку О. Д. Вовчака, брокер відноситься до категорії професійних

ділових посередників. Брокер не приймає на себе сукупного підприємницького ризику [8, с. 46].

Дилер (від англійського «dealer» - торговець) відноситься до категорії посередницької структури і несе сукупний підприємницький ризик [12, с. 35].

Брокерська діяльність - це виконання доручень клієнта на здійснення цивільно-правових угод з валютними операціями та (або) похідними фінансовими інструментами, на підставі договору [13, с. 50].

Говорячи простою мовою, брокерська компанія - це посередник між інвестором і учасником фінансового ринку. Брокер за винагороду з'єднує між собою покупця і продавця, надає клієнтам доступ до біржових майданчиків і (або) сприяє укладенню угод на позабіржовому ринку. Відправною точкою у формуванні взаємовідносин між клієнтом і брокером є укладення договору про брокерське обслуговування. Укладення цього договору відбувається в рамках цивільного права і регулюється Цивільним кодексом України [9, с. 44].

Крім того, брокер входить в кластер професійних учасників валютного ринку, які реалізують торговельну складову ринку. Це означає, що брокерські компанії організують можливість проведення торгів, а також виробляють розрахунки за угодами. У зв'язку з тим, що брокер є професійним учасником валютного ринку, його діяльність суворо регламентується [37, с. 53].

Зобов'язання брокерських компаній передбачають наступне:

1. Компанія, яка надає брокерські послуги, повинна діяти на підставі ліцензії на брокерську діяльність. Список діючих ліцензій розміщений на сайті Банку України. Також ліцензія обов'язково повинна бути на офіційному сайті брокера в розділі «Розкриття інформації».
2. Брокерські компанії зобов'язані, як учасники біржових і позабіржових ринків, виконувати накази клієнтів на кращих умовах. Частину прибутку, отриманої в рамках виконання заявок клієнта, брокер отримує в якості винагороди. Як правило, розмір комісії пов'язаний з тарифним планом

клієнта.

3. Брокер поєднує в собі не тільки функції посередника на фінансовому ринку, але і виступає повіреним клієнта в процесі здійснення цивільно-правових угод.

4. Брокер не тільки виконує доручення клієнта, але і створює всі умови для інформування клієнта про поточний стан ринку. Надання інформації про котирування фінансових інструментів, корпоративні дії емітентів і режимах торгів формує ефективну середу для прийняття правильного торгового рішення.

5. Брокер в своїй діяльності також може виступати кредитором, надаючи клієнтові можливість використання маржинальних операцій, що здійснюються з використанням грошових коштів, переданих брокером у позику. Така послуга надається в тому випадку, якщо це передбачено договором [14, с. 11].

Останнім часом спектр послуг брокерських компаній значно розширився і доповнився такими напрямками:

- брокери стають повноправними інвестиційними радниками, пропонуючи клієнтам самим розпоряджатися своїми активами на максимально комфортних умовах;
- брокерські компанії прагнуть надати своїм клієнтам широкий спектр інформації: аналітичні статті, тренінги, особисті зустрічі з фахівцями;
- при наявності ліцензії на освітню діяльність брокер може організувати навчальні курси і видавати офіційні документи про їх закінчення;
- фахівці брокерських компаній розробляють, впроваджують і забезпечують роботу сучасних технічних і консультаційних сервісів;
- брокери зберігають і захищають дані клієнта [20, с. 145].

Розглянемо функції, які виконують брокерські компанії (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Функції брокерських компаній*

Функції, які виконують брокерські компанії		
Консультаційні послуги	Аналіз ринку пропозицій	Допомога в підготовці документів
Невеликим організаціям не рентабельно наймати юриста для виконання одноразових доручень, набагато раціональніше скористатися послугами брокерів, які регулярно проводять аналіз законів	В першу чергу брокерські компанії проводять ретельний аналіз ринку. Володіючи досвідом і необхідною інформацією, брокери допомагають знайти оптимальне рішення проблем.	Робота з документами займає багато часу і трудових ресурсів. У таких випадках брокери здійснюють збір і підготовку пакету документів.

* складено автором на основі джерел [22, с. 21]

Брокер є професіоналом в конкретних сферах, оперуючи великим об'ємом інформації про угоди. Отримуючи при цьому винагороду у вигляді комісійних від суми угоди, або у твердій сумі (згідно з договором). Даний вид діяльності полягає в договорі доручення і договору комісії [38, с. 232].

В рамках даної послуги до прав і обов'язків брокера можна віднести:

- укладання угод з валютними операціями клієнта;
- здійснення контролю за станом клієнтських рахунків;
- оформлення документів по угоді, в тому числі підготовка необхідних первинних документів;
- контроль за виконанням угоди і облік етапів її проведення;
- формування внутрішньої звітності організації;
- формування звітності клієнтам і контролюючим органам [23, с. 18].

Винагорода за такі послуги (комісійна винагорода) визначається як відсоток від суми угоди, вона може закладатися у спреді. Розмір комісійних залежить від обраного тарифу. Щоб вірно підібрати тариф також потрібно розуміти такі поняття як лот, кредитне плече, пункт та спред:

- Лот – стандартна одиниця виміру об'єму угоди, яку відкриває трейдер у свого брокера;

- Кредитне плече – відношення вашого депозиту до лоту з яким ви працюєте;
- Пункт – це мінімальний рух ціни на графіку валютної пари;
- Спред – сума різниці між цінами купівлі та продажу валюти. Він є одним із найпоширеніших способів вилучення комісій на торгових платформах.

Тарифні плани брокерських компаній відрізняються обсягом послуг, що надаються і вартістю. Розмір винагороди залежить від суми інвестованих засобів і додаткових послуг, що включають в себе інформаційне забезпечення і консультаційне обслуговування. Вибір плану залежить від обсягу інвестованих коштів і частоти операцій, що здійснюються клієнтів.

Крім того, тарифний план може містити фіксовану комісійну винагороду, яка стягується незалежно від кількості та обсягу угод, укладених клієнтом та інших параметрів (плата за обслуговування брокерського рахунку та ін.) [21, с. 48].

Також брокер може надавати можливість відкрити ісламський рахунок. Ісламський рахунок – такий самий рахунок на ринку форекс як і зазвичай, але без комісій у вигляді відсотків. Так як згідно законів ісламу, мусульманам не дозволяється віддавати чи отримувати відсотки від будь-якого виду діяльності. Саме задля анти-дискримінації було створено ісламські рахунки Форекс. [73]

Всі комісійні платежі у вигляді відсотків відсутні на ісламських рахунках. На приклад такого відсоткового платежу можна привести комісійні за перенесення позиції на ринку Форекс – такий платіж, який виникає в момент переносу відкритої позиції на наступну добу. Комісії за перенесення позиції на ісламських Форекс рахунках не знімаються.

Також розрізняють «рахунок без свопів» (Swap-free) – це таки-ж самий, як і ісламський рахунок. Безумовною частиною торгівлі на Форекс ринку є виплата різного роду комісій у вигляді відсотків, наприклад, комісій за

перенесення позицій (rollover fee). На ісламських рахунках всі комісійні, у вигляді відсотків, відсутні тому такі рахунки ще називають безвідсотковими рахунками.

Ісламський рахунок підходить не кожному трейдеру, але якщо ви зазвичай переносите свої відкриті позиції на наступний день тоді відкрити такий рахунок стане для вас чудовим рішенням. Він дозволить вам залишати свої позиції відкритими на наступну добу, при цьому вам не потрібно виплачувати комісійні за перенесення цих позицій.

Послуги з організації та надання доступу до торгів прийнято називати «Інтернет-трейдингом». На відміну від попередньої ситуації клієнт самостійно укладає угоди на валютному ринку, сам виставляє заявки на купівлю-продаж валюти, а брокер забезпечує технічні та організаційні питання, в тому числі: надання необхідного програмного забезпечення, консультування з технічних питань та ін.

Надання даної послуги може здійснюватися в двох варіантах:

а) віддалено від місця знаходження брокерської компанії (будинку або офісі клієнта) з використанням відповідно обладнання клієнта і програмного забезпечення наданого брокерською компанією;

б) безпосередньо в офісі брокера, в спеціальному обладнаному приміщенні - дилінговому залі. У цьому випадку клієнт використовує не тільки програмне забезпечення, а й обладнання брокерської компанії [15, с. 27].

Надання даної послуги передбачає, в тому числі, обов'язкове надання клієнтам таких послуг: консультаційні послуги по встановленню та налагодженню програмного забезпечення;

- послуги щодо забезпечення доступу до мережі Інтернет (у разі роботи в дилінговому залі);

- консультаційні послуги щодо застосування відповідного програмного забезпечення [16, с. 38].

Як вже зазначалося раніше, валютний ринок вимагає наявності

відповідних специфічних знань. Вибір інвестицій передбачає необхідність проведення глибокого аналізу, вивчення великого обсягу інформації про ринок в цілому, галузі або конкретних країн. Інформацію про курси валют та ринку брокери надають в рамках інформаційно-консультаційного обслуговування. Зазначені послуги включають в себе:

- інформаційні - надання актуальної інформації про актуальні новини на ринку валют;
- аналітичні - проведення аналітичних досліджень і надання аналітичних звітів;
- консультаційні - надання консультаційної допомоги при виборі інвестицій, в тому числі формування інвестиційних стратегій, вироблення рекомендації для клієнтів компанії по інвестиціях у валюти [17, с. 12].

Інші брокерські послуги:

- послуги з надання торговельних ідей, в тому числі у вигляді відповідних програмних комплексів («торгові роботи»);
- послуги по визнанню особи кваліфікованим інвестором [18, с. 18].

Окремо виділяються послуги з навчання брокерськими компаніями потенційних клієнтів. Дані послуги можуть бути як платними, так і безкоштовними і організовуються, як правило, у формі курсів і семінарів. Брокерські компанії не володіють ліцензіями на здійснення освітньої діяльності і не видають дипломів після закінчення курсів, однак знання фінансового ринку і великий практичний досвід дозволяють їм організувати безкоштовні курси різних ступенів складності, індивідуальні програми, майстер-класи, семінари та ін. [27, с. 238].

Навчання може бути організовано у формі дистанційної комплексної підтримки клієнтів, в тому числі: вебінари, відеоуроки, виступи аналітиків.

Для брокерських компаній це один з найбільш ефективних способів організації власної реклами і залучення потенційних клієнтів. Тому тематика курсів включає в себе такі напрямки, як основи програми і інструменти трейдера, Інтернет-трейдинг, основи валютного ринку і операції на

валютному ринку; фінансові інструменти валютного ринку; види і способи аналізу на фінансовому ринку, послуги брокера та ін. [19, с. 379].

Таким чином, поняття валютного ринку є системним і, як і всі системи, має характерні особливості структури і функціональності. Валютний ринок - це ринок, на якому покупці та продавці беруть участь в купівлі і продажу іноземних валют.

Брокерська діяльність є одним з найважливіших видів професійної діяльності на валютному ринку. Брокери крім виконання власних валютних операцій, виконують тісно пов'язані інформаційні та посередницькі функції. Їх інформаційна функція полягає в тому, щоб інформувати інших учасників ринку про обмінні курси, за якими вони готові укласти угоди. Посередницька функція полягає в тому, що брокери концентрують в своїх руках замовлення на купівлю та продаж валюти і надають корисну інформацію банківським трейдерам, що значно полегшує їх діяльність. Кожен брокер і брокерська компанія має розгалужену мережу контактів і отримує дохід (брокерську комісію) за кожну транзакцію як від продавця валюти, так і від покупця.

Повноваження посередника на валютному ринку зазвичай залежать від масштабу його діяльності, кількості його клієнтів і надійності, а імена кореспондентів є комерційною таємницею. Ця практика надає особливий інтерес для деяких фінансових організацій, які не хочуть публікувати інформацію про свої позиції в будь-якій валюті. Брокерська діяльність в цілому допомагає оживити торгову активність і підвищити ефективність валютного ринку. Однак слід зазначити, що роль посередників на цьому ринку поступово знижується, а частка транзакцій, що здійснюються через мережу автоматичних дилерів, збільшується. В даний час тільки близько 1/3 від загального обсягу операцій з іноземною валютою здійснюється посередниками.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

2.1. Аналіз брокерської діяльності на валютному ринку України

Виходячи з наведених Міністерством фінансів валютних брокерів, які функціонують на території України, розглянемо специфіки їх діяльності.

У таблиці 2.1 наведені торгові умови та їх послуги на основі топових валютних брокерів за рейтингом «Мінфіну». [44]

Таблиця 2.1

Огляд топ брокерів України за рейтингом «Мінфіну» в 2021 р.

Рейтинг та назва брокера	Валюта депозиту	Торгова платформа	Мінімальний депозит	Кредитне плече
№ 1 «Alpari»	USD, EUR, RUB	MetaTrader 4, MetaTrader 5	20 USD/EUR/ 1300 RUB	1:1000
№ 2 «LBLV.COM»	USD	MetaTrader 5	5 000 USD	1:500
№ 3 «Alliance bank»	USD, UAH	MetaTrader 5	100 USD	1:100
№ 4 «RoboForex Ltd»	USD, EUR, GOLD	MetaTrader 5, MetaTrader 4, cTrader	10 USD	1:2000
№ 5 «InstaForex»	USD	MetaTrader 4	1 USD	1:1000

* складено автором на основі джерел [44]

Найпопулярнішим валютним брокером, за рейтингом Міністерства фінансів, став брокер Alpari. Рівень довіри клієнтів до даного брокера з 2020 року підвищився на 3% та зараз становить 97%. Популярність цього брокера досить легко обґрунтувати розміром мінімального депозиту - від 0 USD або EUR, при цьому мінімальна позиція становить 1 USD або EUR. Також брокер

Alpari має перевагу від більшості брокерів можливістю відкриття ПАММ-рахунку/портфелю, який дає можливість пасивного доходу шляхом інвестицій в рахунки трейдерів, які будуть отримувати винагороду від прибутку. [49]

На другому місці за рейтингом – LBLV connecting traders. Цей брокер має свій торговий термінал та більш ніж 500 інструментів на валютному, фондовому та ринку сировини з кредитним плечем до 500:1. Мінімальний депозит 5000 USD з мінімальним об'ємом позиції 0,01 від мінімального депозита. У брокера LBLV є можливість відкриття ісламського рахунку. Також трейдеру надається цілодобова підтримка та особистий менеджер рахунку. Середня цінова різниця на спот валюти становить 0,3-0,4 пункти [52].

Третє місце в рейтингу «Мінфіну» посідає Alliance bank – офіційно зареєстрований український банк, що є перевагою на українському ринку. Він надає брокерські послуги на підставі ліцензії № 97-3, виданої НБУ 30.12.2016 року. Торговий досвід банку становить 27 років. Даний брокер позиціонує мету своєї діяльності як створення сприятливих умов для розвитку економіки України та збільшення обсягів ВВП, сумлінно дотримуючись всіх нормативів НБУ (зокрема, ліквідності і капіталу) та зберігати бездоганну репутацію [50].

Клієнту надається безкоштовна аналітика ринку, доступ до 75 торгових інструментів та прямий доступ до міжнародних бірж ECN. Торгівля здійснюється на базі торгової платформи MetaTrader 5.

Щодо торгівельних умов то Alliance bank пропонує торгівлю без мінімального внеску, при цьому мінімальна угода становить 0,01 лот базової валюти. Кредитне плече клієнт може змінити самостійно в діапазоні від 1:1 до 1:100. Рахунок відкривається у гривні або доларах США, але за укладання угод в УАН є додаткові комісії тому перед початком торгівлі з цим брокером національною валютою необхідно ретельно переглянути додаткові комісійні.

Наступним після Alliance bank впевнено тримається форекс-брокер

RoboForex Ltd. Заснування даної компанії відбулося у 2009 році. Розглянемо динаміку залучення клієнтів даного брокера (рис. 2.1).

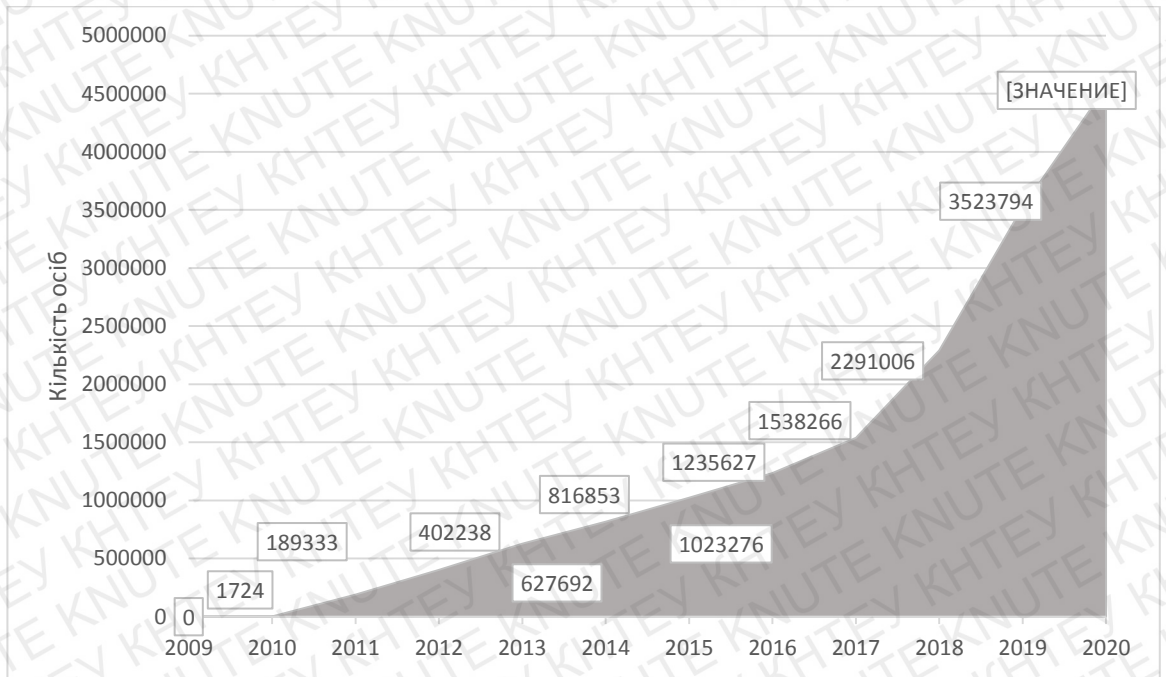

Рис. 2.1. Динаміка зростання обсягу нових відкритих рахунків у RoboForex Ltd протягом 2009-2020 років*

*Примітка: складено автором за джерелами [53]

Як видно на рисунку 2.1, станом на 2020 рік в RoboForex Ltd відкрито 4 559 245 рахунків. В період з 2017 по 2020 роки спостерігається стрімке збільшення обсягу нових клієнтів це пов'язано з тим що компанія веде ефективну рекламну діяльність шляхом розіграшів та приємних знижок на комісійні для нових клієнтів. На даний час компанія проводить розіграши грошових призів посеред своїх клієнтів на суму 1 100 000 USD, розіграши проводяться з липня 2021 р. по квітень 2022 року. Також кожен клієнт RoboForex Ltd автоматично бере участь в програмах «Cashback (Rebates)» і «До 10% на баланс рахунку». При поповненні рахунка постійно та при виведенні коштів два рази на місяць компанія компенсує комісійні відрахування.

RoboForex Ltd є міжнародним брокером та має спеціальну брокерську ліцензію IFSC Belize «Trading in financial and commodity-based derivative instruments and other securities» під номером 000138/210; має захист від негативного балансу – дозволяє клієнту зберегти позитивний баланс на

рахунку, RoboForex автоматично відновлює його рівень до нуля, не вимагаючи з клієнта компенсацій. Даний брокер має максимальний розмір кредитного плеча на Forex 1:2000 – це досить виділяє його серед інших брокерів. Також до його переваг можемо віднести: наявність Програми страхування цивільної відповідальності з лімітом в 5 000 000 EUR, яка включає провідне на ринку страхове забезпечення в разі шахрайства, недбалості, помилок та інших ризиків, які можуть призвести до фінансових втрат клієнта; компанія є членом Міжнародної фінансової комісії (The Dinancial Commission) з категорією «А». Метою Комісії є альтернативне досудове вирішення спірних ситуацій між трейдерами та брокерськими компаніями; RoboForex Ltd успішно пройшов сертифікацію з якості виконання ордерів Verify My Trade (VMT), тим самим підтвердивши приналежність надання своїх послуг до високих стандартів, встановлених The Financial Commission для брокерських компаній, що входять до її складу.

Для того щоб відкрити рахунок в RoboForex Ltd достатньо 10 USD / 10 EUR, при цьому ви отримає доступ від 28 до 36 валютних пар, металів та CFD контрактів в залежності від типу рахунку. Спред буде завжди плаваючий від 0 пунктів. Також є можливість відкрити рахунок з мінімальним депозитом 100 USD, в даному випадку клієнт отримає доступ до більш ніж 12 000 інструментів- акції, індекси, Forex, ETF, CFD.

Торгівля на RoboForex Ltd може здійснюватися через MetaTrader 4, MetaTrader 5, cTrader, WebTrader та через веб-платформу R StocksTrader.

З особливих послуг брокера RoboForex Ltd можемо виділити відкриття торгового рахунку ProCent та R StocksTrader.

Головна особливість рахунку ProCent – використання центів в якості одиниць базової валюти (US Cent, EU Cent тощо). Даний рахунок надає можливість торгувати металами, криптовалютами та 36 валютними парами, має максимальне кредитне плече 1:2000 та плаваючий спред від 1,3 пунктів. Мінімальний депозит становить 10 EUR / 10 USD

На рахунок типу «ProCent» початківці та більш досвідчені трейдери

можуть протестувати свої торгові стратегії, але це не дає суттєвої переваги серед інших брокерів так як в них можна відкривати демо-рахунки маючи на меті тестування торгових стратегій, але на демо-рахунку використовуються віртуальні кошти і це дає свої як переваги так і недоліки, наприклад, ви не зможете заробити жодних коштів на демо-рахунку при цьому ви не ризикуєте будь-якою сумою власних коштів.

Також даний брокер надає можливість відкрити унікальний тип рахунку «R StocksTrader», який дозволяє торгувати на Multi-asset веб-майданчику R StocksTrader для тих трейдерів які мають досвід та хочуть отримати вихід на всі основні фінансові ринки світу з одного рахунку. Клієнту надається доступ до понад 12 000 торгових інструментів – Індекси, Реальні акції, CFD на акції, Forex і ETF, CFD на акції, нафту та метали, CFD на бразильські акції, Криптовалюти. При відкритті даного рахунку максимальне кредитне плече клієнта становить 1:300 та спред від 0,01 USD. При цьому мінімальний депозит дорівнює 100 USD.

Найпопулярнішим типом торгового рахунку брокера RoboForex Ltd є Pro рахунок з оптимальними умовами для торгівлі як досвідченим трейдерам так і початківцям. Клієнт отримує максимальне кредитне плече 1:2000 та плаваючий спред від 1,3 пунктів, при цьому мінімальний депозит становить 10 USD / 10 EUR. Також трейдер-клієнт отримує доступ до торгів Металами, CFD на акції US, CFD на індекси, CFD на нафту, Криптовалютами, та торги 36 валютними парами.

Наступним розглянемо брокера InstaForex, він був заснований в 2007 році групою компаній InstaFintech. У даного брокера укладені договори з компанією MetaQuotes Software — лідером індустрії програмного забезпечення для онлайн-трейдингу та найбільшими постачальниками новин (eSignal, Reuters та іншими). Також були підписані угоди з великими західними контрагентами, які надають доступ на банківський валютний ринок.

InstaForex - це міжнародний брокер, що надає вихід на світові

фінансові майданчики: від валютного ринку Forex на торгах в ECN до праці з дериватами (включаючи бінарні опціони), і товарними інструментами. Торгові умови даної компанії відповідають основним трендам у брокерській індустрії. Вона обслуговує вже більше 2 000 000 клієнтів по всьому світу та має на меті відповідність найвищим стандартам якості як в області торгових умов, так і клієнтського сервісу.

InstaForex залишається піонером в розробці і впровадженні багатьох сучасних технологій і інструментів для трейдинга. Наприклад, клієнти даної компанії одними з перших отримали можливість інвестувати кошти в системі ПАММ, а також копіювати угоди успішних трейдерів через сервіс ForexCopy. Вже в 2010 році компанія першої запропонувала своїм клієнтам можливість відкривати реальні рахунки в торговому терміналі MetaTrader 5, а також стала єдиним брокером, що запустив дев'ять торгових серверів MetaTrader. [51]

На основі даних, викладених в таблиці 2.2, розглянемо переваги послуг наведених валютних брокерів.

Таблиця 2.2

Порівняльний аналіз топ брокерів України

Назва	Огляд переваг брокерських послуг
Alpari	<ul style="list-style-type: none"> • Високий рівень обслуговування • Торгівля в один клік • Автоматична торгівля • ПАММ-система • Валюти депозиту (USD, EUR,RUB) • Досить велике кредитне плече (1:1000)
LBLV.COM	<ul style="list-style-type: none"> • Широкий вибір платіжних систем • Вузькі спреди • Ісламські рахунки • Кредитне плече 1:500
Alliance bank	<ul style="list-style-type: none"> • Високий рівень обслуговування • Гарантії захисту поточ. Рахунків • Супровід клієнтів • Можливість відкрити депозит у національній валюті • Кредитне плече 1:100
RoboForex Ltd	<ul style="list-style-type: none"> • Захист від негативного балансу • Великий вибір рахунків

	• Рахунок можна відкрити те тільки у доларі чи євро а і у золоті• Найбільше кредитне плече серед інших брокерів - 1:2000

Продовження таблиці 2.2

	<ul style="list-style-type: none"> •
InstaForex	<ul style="list-style-type: none"> • Торгівля криптовалютами • Аналітика • ForexСору система • ПАММ-система • Найнижчі вимоги до мінімального депозиту • Досить велике кредитне плече (1:1000)

* складено автором на основі джерел [44]

Зробивши підсумки вище викладеної інформації можемо зазначити що перше місце, за рейтингом «Мінфіну», брокера Alpari, пояснюється рядом переваг для трейдингу на валютному ринку – таких, як широкий спектр вибору валюти для відкриття рахунку, можливість обрати досить велике кредитне плече, одні з найнижчих вимог до суми мінімального депозиту та мінімальна ціна одного лота, яка становить 1 USD. Проте проаналізувавши дані можемо помітити що брокери RoboForex Ltd та InstaForex мало чим поступаються - Alpari, тому було прийнято рішення знайти рейтинги з інших джерел.

Розглянемо та порівняємо наведених вище валютних брокерів на основі даних рейтингу представленому на сайті MOFT (Traders Union) (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Топ брокери за версією Traders Union

Назва	RoboForex Ltd	InstaForex	Alpari	LBLV.com
Номер в рейтингу	1	3	18	123
Загальний бал	9.60/10	9.40/10	7.90/10	3.51/10
Виконання ордерів	9.30/10	9.10/10	7.60/10	3.30/10
Інвест. інструменти	9.90/10	9.70/10	8.20/10	3.72/10
Швидкість виводу коштів	9.70/10	9.50/10	8.00/10	3.36/10
Робота підтримки	9.50/10	9.30/10	7.80/10	3.66/10
Кількість інструментів	9.20/10	9.00/10	7.50/10	3.14/10
Якість роботи торгової платформи	10/10	9.80/10	8.30/10	3.88/10

* складено автором на основі джерел [50]

MOFT або Traders Union – перше та найбільше в світі Міжнародне об'єднання Форекс трейдерів головною метою якого є створення для своїх учасників найбільш зручних та вигідних умов для торгівлі на ринку Форекс.

При складанні рейтингу від Traders Union було задіяно статистичні дані 398 брокерів світу, тому топ-1 місце RoboForex Ltd в даному рейтингу свідчить про здійснення дійсно бездоганної діяльності та задоволення клієнтів наданими послугами. Alpari, який міститься на першому місці рейтингу «Мінфіну» займає 18 місце, що також свідчить якісному проведенню своєї діяльності. Пояснити популярність брокера Alpari на валютному ринку України можна тим що він має низький поріг входження на ринок, що є важливим для трейдерів України. Як ви вже помітили у таблиці 2.3 немає даних щодо брокера Alliance bank, це пояснюється тим що він працює лише на території України.

Також на валютному ринку України функціонує ряд інших брокерів – таких як Just2Trade; Exante; Etoro та інші. Переглянемо особливості діяльності кожного з наведених брокерів:

Just2Trade є членом компенсаційного фонду інвесторів, діє на підставі Європейського правового управління з нагляду за ринком цінних паперів (ESMA) регулюється Комісією з цінних паперів і бірж Кіпру (CySEC), ліцензія №281/15. надає прямий допуск клієнтів до основних валютних ринків. Має різновид інвестиційних послуг: брокерське обслуговування; допомога з управління портфелем; сервіс в області інвестиційного консалтингу; здійснення інвестиційного та фінансового аналізу.

Just2Trade надає максимальне кредитне плече 1:500, має цілодобову службу підтримки, надає доступ через торгові платформи MT4/5, веб та мобільні. Також цей брокер має агрегацію ліквідності від великих банків що дозволяє надавати низькі спреди (від 0 пунктів).

Exante на фінансовому ринку з 2011 року, має власну торгову платформу та надає доступ до торгів п'ятдесяти валютних пар. При цьому брокер Exante має досить високий поріг входу для рядового інвестора, який

становить 10 000 EUR та стали комісію за зняття коштів – 30 EUR або еквівалент. Комісія за валютні операції на торговому майданчику Exante виражається у спреді 0,3-0,7 пунктів.

Етого так само як і Exante заробляє на спреді, який становить від 1 до 50 піпсів (відсоткових пунктів). Популярність брокера Етого пояснюється інноваційною формою інвестування та торгів на біржі, сам торговий майданчик цього брокера позиціонується як соціальна мережа, в якій ви можете слідкувати за торговими операціями інших трейдерів/інвесторів та навіть аналізувати і копіювати їх торгові стратегії. Щодо комісій то за поповнення рахунку плати не зніметься, але при виведенні коштів, мінімальна сума якого повинна становити 30 USD, зніметься фіксована комісія у розмірі 5 USD.

Етого має свій торговий майданчик Visual FX та WebTrader надає доступ до торгів CFD контрактами. Проводить свою діяльність з 2007 року та позиціонує себе як доступний для всіх бажаючих в будь-якій точці світу.

Зробимо порівняльний аналіз даних брокерів в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Порівняльний аналіз брокерів

Назва	Огляд переваг брокерських послуг	Рейтинг за MOFT	Загальний бал
Just2Trade	<ul style="list-style-type: none"> • Мінімальний депозит 100 USD • Рахунок MT5 Global без комісій за обслуговування • Робота-радник для збору портфеля виходячи з особисто ваших цілей та ризиків • Можливість торгівлі, введення та виведення через криптобіржу J2T Exchange • Прямий доступ до американських бірж через SPC Inc. USA (член FINRA) • Досить низькі комісії • Сервіс автослідування за операціями публічних рахунків трейдерів • Сервіс: "Індивідуальні інвестиційні портфелі" - структурні продукти із захистом капіталу та опційною інвест конструкцією 	98	3.80/10

Продовження таблиці 2.4

Exante	<ul style="list-style-type: none"> • Прозора лінійка тарифів • Низькі комісії • Технологія швидкого виставлення заявок • Швидкий доступ до будь-яких світових бірж • Торгівля криптовалютами • Мінімальний депозит 10000 EUR • Широкий вибір валюти рахунку: EUR, USD, AUD, CAD, CHF, GBR, HKD, JPI, PLN, RUB 	252	2.22/10
Etoro	<ul style="list-style-type: none"> • Торгівля контрактами (CFD) у тому числі й дробовими частинами • Без комісій • Можливість підключитися до автослідування угод найкращих трейдерів • Мінімальний депозит 200 USD • Прийнятні спреди та кредитне плече до 1:50 • Термінал та соціальна мережа з чатом трейдерів доступна через Web-браузер • Торгівля криптовалютами 	103	3.71/10

* складено автором на основі джерел [дод. А]

Брокери, наведені, в таблиці 2.4 не займають топових рейтингових позицій серед вибору клієнтів. Виходячи з наведених даних легко помітити що рейтинг має залежність від інноваційного підходу брокерів з боку технічного забезпечення клієнтів, новітніх розроблень у сфері інвестування, рівня забезпечення стабільного функціонування торгових платформ та індивідуального підходу до клієнтів. Також спостерігається залежність популярності брокерів на території України від розміру мінімального депозиту та розміру лотів.

Провівши аналіз інформації віднесеної щодо брокерів наданих в Додатку А та таблицях 2.1 – 2.4 можемо дійти висновку, що всі вони відрізняються своїми умовами та тарифами, це дозволяє кожному трейдеру/інвестору знайти найвигідніший для себе варіант, який найліпшим чином дозволить реалізувати власну торгову стратегію.

2.2. Аналіз брокерської діяльності на валютному ринку зарубіжних країн

Сучасний глобальний економічний простір почав формуватися в останній третині двадцятого століття. Кореляція національних фінансових систем збільшується за рахунок збільшення кількості міжнародних транзакцій, обсягу міждержавних потоків капіталу та більш швидкого і широкого поширення технологій.

Зараз, в умовах постійно зростаючої глобалізації світової економіки, валютний ринок класифікується не просто як ринок для проведення валютних операцій, а як єдиний глобальний центр співробітництва для всієї фінансової діяльності держав світу. Глобалізація об'єднує всі аспекти людського життя: економіку, фінанси, валюту, торгівлю, суспільство, політику і відносини. Такі взаємозв'язки призводять до створення, а згодом розширення, нарощення і поглибленню міжнародних об'єднань, що виражаються в появі різних міжнародних організацій: фінансово-кредитних, валютних, торгових. Створюються міжнародні банки, транснаціональні компанії (ТНК) і також ринки. Коли справа доходить до валютних ринків, ґрунтується одна єдина точка проведення всіх видів валютних операцій з усім світом. Найбільш відомий глобальний ринок - це міжнародний валютний ринок FOREX.

У всіх країнах з розвинутою економікою існують національні валютні ринки. Різниця між ними визначається обсягами, характером валютних операцій і кількістю валют, які беруть участь в операціях. На сьогоднішній день сучасним валютним ринкам притаманні такі тенденції:

- використання електронних засобів зв'язку та здійснення операцій і розрахунків з ними;
- поширення валютних операцій з метою страхування валютних та кредитних ризиків;

– спекулятивні та арбітражні операції, які значно переважають валютні операції, пов'язані з комерційними угодами [29, с. 77].

Майже 2/3 угод припадає на банки, 20% - на інші фінансові інститути і 16% - на нефінансові установи, включаючи окремих великих спекулянтів. Валютні ринки забезпечують оперативне здійснення міжнародних розрахунків та взаємозв'язок світових фінансових ринків. За допомогою валютних ринків поповнюються валютні резерви банків, підприємств, держав. Різні механізми валютних ринків використовуються для державного регулювання економіки країн.

В даний час існує приблизно 180 національних валют, деякі з них широко використовуються в міжнародних операціях, наприклад, для виставлення рахунків, оплати імпорту, а також для випуску боргових інструментів або зарубіжних інвестицій. До цих валют належать долар США, євро, а також меншою мірою японська єна, британський фунт стерлінгів та деякі інші. При настанні криз компанії та інвестори, як правило, шукають порятунку в доларах.

У цих валютах центральні банки зберігають міжнародні резерви. Це не дивно, оскільки, як сказано вище, резерви призначені для підтримки міжнародних операцій, оскільки дозволяють офіційним органам країн фінансувати потреби платіжного балансу, здійснювати інтервенції на валютних ринках та забезпечувати іноземною валютою вітчизняних економічних суб'єктів.

Перейдемо до аналізу обороту валюти за 2020 рік (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Оборот світових валют в 2020 році*

Рейтинг	Валюта	Код валюти	Частка обороту (денні торги)
1.	Долар США	USD	67.62%
2.	Європейський Євро	EUR	31.27%
3.	Японська єна	JPY	21.56%
4.	Фунт стерлінгів	GBP	12.78%
5.	Австралійський долар	AUD	6.94%

Продовження таблиці 2.5

6.	Канадський долар	CAD	5.13%
7.	Швейцарський франк	CHF	4.78%
8.	Китайський юань	CNY	3.97%
9.	Шведська крона	SEK	2.22%
10.	Мексиканський песо	MXN	2.20%
11.	Новозеландець	NZD	2.06%
12.	Сінгапурський долар	SGD	1.79%
13.	Гонконгський долар	HKD	1.73%
14.	Норвезька крона	NOK	1.67%
15.	Південно-корейська вона	KRW	1.65%
16.	Турецька ліра	TRY	1.40%
17.	Індійська рупія	INR	1.14%
18.	Українська гривня	Грн.	1.14%
19.	Бразильський реал	BRL	1.00%
20.	Південноафриканський ранд	ZAR	1.00%
21.	Датська Крона	DKK	0.83%
22.	Польський злотий	PLN	0.69%
23.	Новий Тайванський долар	TWD	0.63%
24.	Тайський бат	THB	0.43%
25.	Малайзійський рингіт	MYR	0.41%

* складено автором на основі джерел [54]

Аналіз обороту валюти за 2020 рік показав, що найпопулярнішими на торгах валютами в світі є долар США-87,62%, євро-31,27% і японською єна-21,56%. Долар США залишається домінуючою резервною валютою для центральних банків і багатьох інституційних фондів у всьому світі, оскільки більшість міжнародних операцій між країнами і компаніями здійснюються в доларах.

В умовах нестабільної ситуації в економіці будь-які зміни валютного ринку впливають на всю світову економіку, оскільки він обслуговує міжнародну торгівлю та міжнародний рух капіталу. Тому оцінка стану валютного ринку, підтримання його у стабільному стані та контроль негативних тенденцій є невід'ємною частиною функціонування економіки будь-якої країни.

За даними Банку міжнародних розрахунків (BIS) найбільше зростання валової ринкової вартості (40%) спостерігалось за похідними інструментами з процентною ставкою, на чолі з контрактами, деномінованими в доларах США (рисунок 2.2).

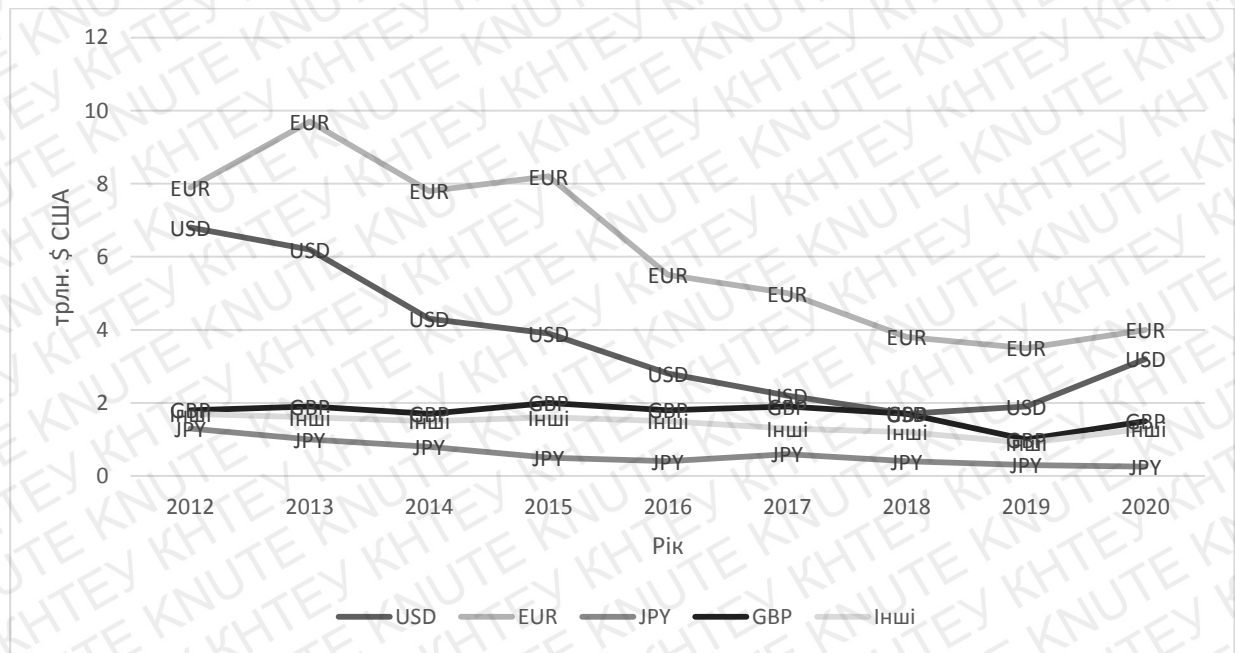

Рис. 2.2. Валова ринкова вартість валютних операцій у світі*

*Примітка: складено автором за джерелами [47, 48]

Зокрема, деноміновані в доларах контракти підскочили на 86% до \$ 3 трлн., Що стало найбільшим збільшенням з часів глобальної фінансової кризи (GFC) 2007-2009 років. У свою чергу, валова ринкова вартість контрактів, деномінованих в євро, також зросла на 26%, склавши на кінець червня 2020 року \$ 5 трлн.

Влітку 2020 р. спостерігалось поступове відновлення глобальної економічної активності в міру зняття обмежувальних заходів. Однак восени епідемічна ситуація стала погіршуватися, окремі країни ввели повторні локдауни. Не можна виключати того, що посилення пандемії призведе до більш суттєвих наслідків, при цьому можуть виникнути нові уразливості. Ситуація в ряді країн може посилитися у міру зростання числа неплатоспроможних позичальників. Певні побоювання пов'язані з політикою регуляторів: ризики можуть виникнути як через вичерпання потенціалу для подальшої підтримки економіки і ринків, так і в результаті побічних ефектів у вигляді надмірного збільшення державного боргу на тлі значних бюджетних стимулів і утворення нових "бульбашок" на ринках в умовах

зверх м'якої грошово-кредитної політики провідних центральних банків.

Згідно з обстеженням МВФ (Структура офіційних валютних резервів), за четвертий квартал 2020 року частка доларових резервів в центральних банках скоротилася до 59 відсотків — найнижчого рівня за 25 років. На думку ряду аналітиків, це частково відображає зниження ролі долара США у світовій економіці в умовах конкуренції з іншими валютами, які використовуються центральними банками у міжнародних операціях. Якщо зміни у структурі резервів центральних банків виявляться досить значними, вони можуть вплинути на валютний ринок та ринок облігацій.

Перейдемо до розгляду специфіки діяльності зарубіжних брокерів.

Найбільшим глобальним валютним брокером є компанія IC Markets, що базується в Австралії, середній денний обсяг торгів якої становить 18,9 млрд доларів США. Другим за величиною глобальним брокером є XM Group із середнім денним обсягом торгів 13,4 мільярда доларів. Третім за величиною гравцем на світовому ринку Forex є Saxo Bank, середній денний обсяг торгів якого становить 12,3 мільярда доларів. 25

Найбільшим брокером у США є Forex.com, що належить GAIN Capital Holdings Inc. Його середній денний обсяг торгів становить 15,5 мільярда доларів. Другим за величиною брокером США є Oanda із середнім денним обсягом торгів 10,7 мільярда доларів. Pepperstone, другий за величиною брокер в Австралії, має середній денний обсяг торгів 6,7 мільярда доларів.

Долар США є найпопулярнішою валютою для торгівлі на валютному ринку – 88,3% світових угод. Другою за популярністю валютою на валютному ринку є євро – на нього припадає 32,3% угод. Японська єна займає третє місце з 16,8% усіх угод. Проте за останні три роки частка японської єни впала на 5%. На валюти країн із ринком, що формується, припадає 24,5% всіх валютних угод. Це на 4% більше у порівнянні з останнім опитуванням BIS, проведеним у 2016 році. На британський фунт стерлінгів припало 12,8% усіх угод у 2019 році.

Частка австралійського долара у торгівлі іноземною валютою

залишилася на стабільному рівні - 6,8%. Канадський долар і швейцарський франк зайняли приблизно 5% у 2020 році.

Порівняльна таблиця рейтингів брокерів за комісіями, тарифами та сервісами представлена в Додатку А.

Як видно із додатку, найбільш вигідні комісії опинилися у Just2Trade та United Traders. Тим більше, що у них без додаткових зборів можна мати активи на рахунку менше 10 000 \$. Ці брокери, що мають кіпрську та BVI юрисдикцію відповідно, на тривалому періоді часу показали свою надійність, орієнтованість на клієнта та зручність сервісу. Також у них найкращі на ринку Сервіси участі в іноземних IPO.

Interactive Brokers - великий американський брокер-дискаунтер так само набирає популярності серед українських клієнтів, але вигідність його тарифів для трейдерів (більше трьох угод на протязі 5 днів) починається від активів на суму понад 25 000 \$. Рахунки менше 10 000 \$ оподатковуються додатковими зборами з обмеженнями.

На додаток після штрафів від американських регуляторів на десятки мільйонів доларів Interactive Brokers взялися за чищення клієнтських рахунків. І за підозрілих, не стандартних активностей на рахунках починають блокувати рахунки або призупиняти виведення коштів до отримання доказів походження грошей клієнта!

Exante - мінімальний поріг від 10 000 \$. У частині бірж є субброкером, тобто, дає доступ до торгів через іншого брокера, що збільшує ризики. При цьому компанія успішно пройшла всі перевірки та довела легітимність усіх процесів перед Комісією з цінних паперів та бірж США (SEC).

Etoro - по суті, не біржовий брокер, а дилер, який виконує угоди в собі і ви не отримуєте куплені активи у власність, ви торгуєте контрактами. У цьому є перевага: можна використовувати короткі позиції та купувати дорогі акції дрібними частинами.

При цьому є можливість купувати акції у власність. На додаток у Etoro чудова соціальна мережа та сервіс автослідування за угодами найкращих

трейдерів.

Freedom Finance Europe - єдиний з брокерських холдингів який пройшов лістинг на американській біржі Nasdaq. Є великими експертами в галузі аналізу та сервісу щодо участі в IPO для заможних інвесторів. Мають 75 офісів у 7 країнах: США, Німеччині, Кіпр, Росія, Казахстан, Узбекистан та в Україні. Один із найбільш динамічно зростаючих брокерів для українськомовних клієнтів.

В II кварталі 2020 р. спостерігається економічний спад в провідних державах. Однак у міру зняття обмежувальних заходів економічна активність почала відновлюватися. Глобальний індекс ділової активності PMI Markit в сфері послуг в жовтні збільшився до 52,9 пункту (23,7 пункту в квітні 2020 г.), у виробничому секторі - до 53,0 пункту (39,6 пункту в квітні 2020 г.). В 2021 р. глобальне зростання економіки, як очікує МВФ, повернеться до позитивної траєкторії і складе 5,2% [77].

Разом з тим процес відновлення стимулюється низкою факторів. По-перше, восени 2020 р. світ знову зіткнувся зі зростанням захворюваності на COVID-19. Відновлення заходів соціального дистанціювання та інших обмежувальних заходів викликало чергове падіння ділової активності. На тлі другої хвилі COVID-19 в євроні ділова активність у сфері послуг знову почала знижуватися (показник PMI в жовтні скоротився до 46,9 пункту). По-друге, населення зберігає стриману поведінку в сфері споживання - як через збереження ризиків пандемії (багато людей побоюються втратити роботу). По-третє, висока невизначеність стримує інвестиції. Під час пандемії викликала необхідність структурних змін в різних галузях. Компаніям потрібний час, щоб адаптувати свої бізнес-процеси до нових умов, налагодити логістичні та виробничі ланцюжки. У ряді галузей відновлення може зайняти тривалий час, і деякі позичальники можуть виявитися неплатоспроможними [72].

Перейдемо до аналізу заходів зарубіжних регуляторів щодо стабілізації валютного ринку в умовах COVID-19.

У 2020 р. уряди країн усього світу були змушені ввести жорсткі обмеження (локдауни), щоб стримати поширення пандемії COVID-19. В результаті світ зіткнувся з широкомасштабною економічною кризою. Істотно знизилася ділова активність у сфері послуг і виробничому секторі, погіршилася ситуація з ліквідністю і платоспроможністю компаній. У цих умовах потрібна була реалізація всеосяжних заходів антикризової політики, яка включає комплекс фіскальних, монетарних, регуляторних заходів підтримки. Заходи, прийняті в кінці I кварталу, продовжують діяти [77].

1. Бюджетне стимулювання. Основне завдання - підтримка доходів і кредитування. Станом на вересень 2020 р. сукупний обсяг фіскальних стимулів оцінюється МВФ в 11,7 трлн. долл. США, або 12% світового ВВП.

2. Грошово-кредитна політика та підтримка ринків основним завданням якої є стимулювання попиту і зростання економіки, а також - підтримка ліквідності ринків в умовах масового виходу керуючих активами.

В даний час ще складно оцінити реальну ефективність більшості вжитих заходів підтримки. Регулятори здійснюють моніторинг різних індикаторів, перш за все відслідковується динаміка кредитування. Відносно послаблення регуляторних заходів регулятори оцінюють обсяг вивільненого капіталу і ступінь його використання для кредитування. Ефективність заходів з надання ліквідності оцінюється виходячи з реального використання програм і їх впливу на ринкові індикатори (наприклад, обсяги кредитування МСП, процентні ставки і так далі) [54, с. 82].

Багато регуляторів зіткнулися з тим, що, незважаючи на заклики використовувати буфери, банки намагалися їх не використовувати через обмеження на розподіл прибутку і побоювань негативної реакції ринку (стигма-ефектів).

Разом з тим перспективи відновлення глобального зростання залишаються невизначеними на тлі підйому захворюваності в останні місяці. У разі помітного погіршення ситуації може виникнути необхідність в нових масштабних стимулах, в той час як простір для маневру вже зменшився. В

таких умовах перед регуляторами стоїть завдання досягнення балансу між збереженням необхідних заходів підтримки і нормалізацією політики в тих сферах, де це можливо [57, с. 192].

Світова економіка знаходиться в стані високої невизначеності через введення повторних локдаунів, проте уряд, центральні банки і бізнес вже накопичили певний досвід щодо порядку дій в умовах пандемії. Що стосується економіки, то валютна система продемонструвала досить високу ступінь стійкості, дії регуляторів дозволили швидко мінімізувати проблеми ліквідності на ринках. В подальшому на перший план все більшою мірою будуть виходити ризики, пов'язані з платоспроможністю корпоративного сектора. Але ситуація залишиться невизначеною, поки епідемічні ризики не зійдуть нанівець, наприклад в результаті масової вакцинації від COVID-19. У майбутньому деякі країни можуть зіткнутися з проблемами випуску та обслуговування суверенного боргу. Якщо будуть потрібні додаткові заходи підтримки економіки у відповідь на загострення пандемії, ризики в частині суверенного боргу можуть реалізуватися в широкому колі країн - не тільки тих які традиційно мають обмежені можливості для маневру, але і в окремих розвинених країнах, які і раніше стикалися з проблемою стійкості державних фінансів. Використання деякими центральними банками світового фінансового ринку (СФР) програм покупки державних облігацій допомогло частково стабілізувати ринки. Однак в разі збереження такої політики на тривалий період у учасників ринку можуть виникнути сумніви щодо слідування центральними банками заявленим цілям, що, навпаки, посилить ринкову волатильність і призведе до інфляційних ризиків.

Загалом 2020 рік став непростим для брокерів валютного ринку. У 2021 році обмінні курси, ймовірно, більшою мірою залежатимуть від того, наскільки швидко буде відновлена впевненість у тому, буде відновленням світової економіки після пандемії. Незважаючи на те що агресивні пакети підтримки податково-бюджетної та грошово-кредитної політики виявилися корисними, очікується, що долар впаде приблизно на п'ять-десять відсотків

порівняно з поточними рівнями по відношенню до більшості валют.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

3.1. Основні напрями розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України

Подальший розвиток брокерської діяльності на валютному ринку України визначається саме станом позабіржового валютного ринку і в значній мірі буде залежати від зростання ролі Національного банку України (НБУ) в регулюванні позабіржових банківських операцій. Для цього регулятор повинен, зокрема, володіти відповідною інформацією про ситуацію у валютній сфері та прогнозувати (наскільки це можливо) динаміку попиту та пропозиції на валюту на позабіржовому ринку. В даний час НБУ має відповідну інформацію щодо біржових валютних операцій і тому може досить успішно діяти на біржовому ринку, проводячи валютну інтервенцію і активну політику зі згладжування коливань валютного курсу.

Слід підкреслити, що на позабіржовому валютному ринку проводяться операції з валютами, які не котируються на валютних біржах, «впроваджуються» опціонні і ф'ючерсні угоди, а також операції, що поєднують безготівковий і готівковий обертів. Розвиток позабіржового ринку, який діє паралельно біржовому, призводить до загострення конкуренції з валютними біржами.

Ключовим фактором невизначеності для світової економіки і ринків залишається можливість ще більш істотного погіршення ситуації з COVID-19 і масового введення жорстких обмежувальних заходів. На поточний момент уряди деяких країн ввели загальнонаціональний карантин, однак більшість країн прагнуть уникнути жорстких карантинних заходів і вводять точкові обмеження.

Додаткові ризики для фінансової стабільності на світових ринках можуть створювати геополітичні ризики і соціальні хвилювання (наприклад, подальше загострення конфліктів на Близькому Сході, загострення ситуації в Європі на тлі терористичних атак екстремістського угруповання «Ісламська держава» і так далі) [60, с. 425].

За результатами проведеного дослідження можна виділити кілька трендів у розвитку брокерських послуг на сучасному українському ринку:

1. Власні програми для торгівлі. Ще кілька років тому практично всі брокери пропонували торгувати через QUIK або MetaTrader. Сьогодні у всіх топових брокерів є власні мобільні додатки, які стають все зручніше і більш функціональні.

2. Консультаційні послуги та матеріали. Брокери прагнуть залучити нових клієнтів, пропонуючи їм якісну аналітику і додаткову інформацію про емітентів.

3. Відкриття рахунку в онлайн. Всі брокери з дослідження дозволяють відкрити рахунок дистанційно. Втім, поповнення цього рахунку і виведення коштів можуть обкладатися комісією.

4. Відсутність мінімального бюджету. Брокери направили свою стратегію на залучення максимальної кількості клієнтів.

5. Робота з репутацією в інтернеті. Брокерські компанії активно працюють з відгуками і рекламними акціями для клієнтів в інтернеті. Всі брокери в представленому раніше рейтингу відповідають на запитання користувачів на профільних форумах і в соцмережах, намагаються розбирати скарги і допомагати своїм клієнтам.

На сучасному етапі розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України можна виділити такі перспективні завдання - стабільне зростання компаній, мінімізація ризиків, задоволення запитів споживачів, безбитковість проектів. І як глобальна мета, реалізація амбітних планів.

При цьому ряд вразливостей на глобальних ринках може погіршити ситуацію в світовій економіці, а відповідно і в брокерській діяльності на валютному ринку України.

У коротко- і середньостроковому періоді:

- Може продовжитися збільшення боргового навантаження в корпоративному секторі. Ще до пандемії в США і ЄС мала місце проблема зростаючого кредитного боргу компаній. На тлі пандемії компанії були змушені залучати ще більше боргового капіталу.

- Ризики неплатоспроможності нефінансових компаній можуть негативно відбитися на банківському секторі, хоча за останні роки стійкість глобальних банків помітно підвищилася. Викликом для банків може стати переоцінка ризиків постраждалих компаній (авіакомпаній, комерційної нерухомості, сфери послуг, малих і середніх підприємств). При цьому можливе різке зростання кредитних ризиків у разі більш істотного спаду в економіці і зниження доходів в корпоративному секторі.

- Уразливості продовжують накопичуватися у небанківських фінансових посередників. Провідні центральні банки були змушені істотно розширити програми покупки активів на початку пандемії, так як посередники різко скоротили свою присутність на ринках у зв'язку з відтоком коштів інвесторів. Інвестиційні фонди і керуючі активами залишаються схильними до цього ризику.

- Окремі країни можуть зіткнутися з проблемами в частині суверенного боргу. За оцінками МВФ, глобальний державний борг збільшився з 83,0% ВВП в 2019 р до 98,7% ВВП в 2020 році. Додаткові заходи підтримки, які, можливо, доведеться задіяти для стримування наслідків пандемії, можуть зажадати подальшого нарощування державного боргу. Це може знизити довіру ринку в країнах, де вже накопичено значне боргове навантаження [61, с. 68].

У перспективі очікується подальше зростання обсягу операцій на біржовому і позабіржовому ринках. Стан брокерської діяльності на

валютному ринку України багато в чому буде визначатися положенням ринку державних облігацій та кредитного ринку, а також фінансово-кредитною політикою уряду і валютно-фінансових організацій [34 с. 512].

Законодавство щодо валютної політики України стрімко розвивається шляхом здійснення Національним банком України валютної лібералізації [46].

Особливістю українського валютного ринку є той факт, що головні його учасники - це банки, тому, в основному, він є міжбанківським [30, с. 165]. Це може бути наслідком, в тому числі, проблем із законодавчим регулюванням даного ринку, які можуть відштовхувати дрібніших учасників від входження на нього.

Однією з основних проблем валютного ринку, а також економіки нашої країни в цілому, є залежність від експорту (головні джерела валютних надходжень – експорт соняшникової олії, кукурудзи та пшениці, внаслідок відсутності диверсифікації економіки і незначних обсягів національного виробництва готової продукції [43].

В даний момент робиться ряд певних дій щодо диверсифікації економіки і з розвитку її виробничого потенціалу для того, щоб зменшити залежність курсу української гривні від експорту.

Кон'юнктура українського валютного ринку залежить, головним чином, від трьох чинників - валютної політики НБУ, динаміки цін на основні товари українського експорту, а також від політичних подій [33, с. 61].

Перш за все, необхідно продовжувати політику диверсифікації економіки і валютних резервів. Вести переговори з провідними країнами про необхідність поступового переходу до нового світового валютного порядку, який би базувався на більш широкому використанні розрахунків в національних валютах, а не фокусувався лише на їх невеликій частині (велика частина розрахунків, що здійснюються на міжнародному ринку, здійснюється в євро та доларах США) [16, с. 42].

Також важливими завданнями розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України є продовження пошуку оптимального поєднання державного регулювання операцій учасників валютного ринку і ринкової ініціативи, зміцнення законодавчої бази, визначення основних правил поведінки учасників валютного ринку та відновлення довіри економічних суб'єктів до гривні.

Політика НБУ залишається жорсткою і своєю головною метою ставить формування у населення довіри до його здатності утримати інфляцію в межах 4% [59].

Крім того, сучасні технології та Інтернет мають значний вплив на валютний ринок як завдяки швидкого розповсюдження різного роду інформації (новини, звіти компаній, промови політиків та інш.) так і - розширенню виходу на ринок для приватних інвесторів. Підвищився приплив учасників валютного ринку.

Стратегічно важливим кроком є відновлення секторів національної економіки, підйом виробництва на території держави. Тому в довгостроковій перспективі необхідне відновлення балансу між власним національним виробництвом і споживанням для відриву від зовнішніх запозичень, що не зміцнюють українську економіку, а лише дають тимчасове фінансове вливання [66, С. 32].

Ключовим напрямком розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України має бути ряд взаємопов'язаних регуляторних заходів, а саме:

- 1) подальший розвиток нормативно-правової бази в даній області;
- 2) удосконалення ринкової інфраструктури, яка обслуговує процес валютних операцій. Слід зазначити, що для досягнення найкращих результатів ці напрямки мають реалізовуватися комплексно, тобто як додатковий елемент комплексної національної системи нагляду за валютним ринком, і слід визнати, що ці сфери необхідні для належного функціонування національного валютного ринку, що рано чи пізно призведе до серйозних проблем, його розвитку перешкоджає регуляторний дисбаланс країни). Тому

в рамках першого напрямку розподілу – розробки нормативно-правової бази – ми вважаємо надзвичайно важливим посилення нагляду за «сірим» валютним ринком.

В цілому можна зробити висновок, що незважаючи на те, що валютний ринок України має безліч проблем, він все ж повільно і планомірно розвивається, тому розвиток брокерської діяльності на валютному ринку України має значні перспективи.

3.2. Можливості вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України з огляду на світовий досвід

Зі світового досвіду, а також виходячи зі списку інструментів, використовуваних іншими учасниками фінансового ринку, можна припустити, що брокери можуть істотно розширити свій функціонал. Будь-яке розширення продуктового ряду та крос-продажі сприяють підвищенню конкурентоспроможності, та продажі основних продуктів.

В даний час в багатьох країнах введені (або планується до введення) обмеження за рівнем кредитного плеча. Наприклад, в США рівень кредитного плеча знижений до 1:50 і навіть обговорюється варіант його скорочення до співвідношення 1: 1. Нерідко регулятори встановлюють розмір плеча в залежності від різних факторів - від досвіду трейдера, від того хто торгує -юридична або фізична особа, від валют що торгуються.

Розмір кредитного плеча в Україні залежить від пропозиції брокера та не має впливу від регуляторів. В даний час, з огляду на високу волатильність валютного ринку і в цілому значний рівень нестабільності на фінансових ринках через низку обставин регуляторні дії зі сторони НБУ були б доцільними шляхом встановлення диференційованих обмежень за рівнем фінансового важеля для різних категорій клієнтів, наприклад, в залежності від:

- кваліфікації,

- величини капіталу,
- терміну роботи фізичної особи на валютному ринку [67, с. 33].

Максимальний рівень кредитного плеча міг би бути встановленим для трейдерів без відповідної освіти та досвіду торгів менше 1 року на рівні не більшому 1:25. і, наприклад, по більш волатильним валютам - 1:50 для всіх категорій трейдерів. Крім того важливо, щоб регулятор в умовах можливого зростання волатильності на валютному ринку, а також можливості різких курсових змін був би готовий в оперативному порядку знизити максимальний рівень фінансового плеча.

Для стабільного функціонування валютного ринку в Україні, в першу чергу, важливо сприяти збільшенню операцій на внутрішньому ринку (а не в офшорах) і при тому важливо одночасно забезпечити розумну стабільність внутрішнього ринку (тобто не допускаючи невинуватених послаблень, які можуть привести до провокування торговців та в результаті - криз). Також варто удосконалити законодавче регулювання валютних брокерів на території України. Наприклад, перед поповненням брокерського рахунку зобов'язати брокера проводити тест на кваліфікаційний рівень клієнта та повідомляти нового клієнта про ймовірні ризики втрати всього капіталу, також пропонувати безкоштовні навчальні матеріали; в рекламі брокерів заборонити згадку про «легкі» гроші як в казино. Крім того, здається необхідним зобов'язати онлайн-брокерів розкривати інформацію про кількість і тривалості збоїв, про затримки у виконанні ордерів через порушення в роботі систем, а також про дії, що вживаються для ліквідації або запобігання таким випадкам. У перспективі вважаємо можливим вивести виділені проблеми в особливу категорію мережевих ризиків, обов'язок розкриття яких повинен бути передбаченим в договорі про брокерське обслуговування нарівні з іншими категоріями ризиків [41, с. 11].

Запропоновані зміни повинні забезпечити в Україні:

- необхідний захист інтересів учасників ринку, в першу чергу, фізичних осіб;

- умови які мінімізують провали на ринку, що можуть виникати як внаслідок загальноекономічних причин, так і внутрішніх збоїв на валютному ринку;

- скорочення і ліквідацію присутності на валютному ринку недобросовісних компаній з непрозорою діяльністю [57, с. 241].

Наступною можливістю вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України з огляду на світовий досвід є подальше впровадження та розвинення послуг які можуть надаватися за допомогою цифрових технологій.

Активний розвиток електронної торгівлі змусив учасників фінансового ринку переглянути традиційні технології надання посередницьких послуг. Можливість здійснювати брокерські операції шляхом механізму прямого електронного доступу вже стала активною формою взаємодії брокерів та їх клієнтів. Даний механізм отримав назву «електронний трейдинг» [68, с. 15].

Зазначена технологія почала розвиватися в середині 90-х років в якості технології, яка привела до спрощення і прискорення процесу прийому заявок від приватних інвесторів на операції з цінними паперами, а також в якості надзвичайно прибуткового бізнесу [70, с. 151].

В даний час Internet-трейдинг є сучасною технологією укладання угод, яка з автоматичною обробкою дозволяє компанії-брокеру обслуговувати необмежене число клієнтів, направляючи інформацію про їх заявки безпосередньо в торговельну систему біржі [71, с. 325].

Internet-трейдинг може здійснюватися як на сайті брокера так і з використанням спеціального програмного забезпечення на персональному комп'ютері клієнта (Alor-Trade, MetaTrader 4/5, QUIK та ін.). За допомогою програмного забезпечення, клієнт отримує необхідну інформацію про угоди і здійснює операції на фінансових ринках. Цей спосіб Інтернет-трейдингу найбільш ефективний і безпечний для користувача, оскільки крім логіна і пароля для направлення повідомлення в брокерську організацію, клієнту необхідно мати секретний ключ (ключ доступу до сервера Компанії), а також

електронний підпис. Даний спосіб, як правило, вибирають професійні інвестори [58, с. 197].

Сенс використання клієнтом програмного забезпечення полягає в тому, що отримане брокером електронне повідомлення, відправлене за допомогою підключення до системи Інтернет-трейдингу з використанням засобів ідентифікації клієнта, юридично еквівалентно складеному на паперовому носії, який містить власноручний підпис клієнта.

В останні три роки системі безпеки проведення операцій через інформаційно-телекомунікаційну систему Інтернет було приділено значну увагу. В даний час надання брокерських послуг за допомогою використання Інтернет технологій забезпечено належним контролем з боку його учасників. Компрометація засобів ідентифікації клієнта (обставини, що свідчать про те, що кошти ідентифікації клієнта стали відомі не уповноваженим клієнтом особам на їх використання) зведена до мінімуму і в основному залежить від сумлінності і акуратності використання технологій з боку самих учасників договору про брокерське обслуговування [55, с. 9].

Більшість великих професійних учасників валютного ринку в даний час ведуть розробку систем Інтернет-трейдингу самостійно. У цьому полягає серйозний ризик - на українському ринку відсутні стандарти, яким повинні задовольняти ці системи за кількістю одночасно обслуговуваних клієнтів, надійності, терміни надання брокерських послуг за отриманими від клієнтів електронними повідомленнями, максимально допустимими затримками у передачі заявок та інформації про угоди і т. д.

Виходячи з вище наведеної інформації та аналізу послуг валютних брокерів, можемо сформулювати визначення, Інтернет-трейдинг – це послуга яка надається клієнту брокером для самостійної торгівлі на валютному ринку, яка не має обмежень щодо вибору точки доступу з використанням Інтернету, як спосіб зв'язку, та за часом доступу до біржі всі п'ять робочих днів на тиждень.

Відсутність чіткості, непродуманість роботи програмного забезпечення, що пропонується брокерською компанією, може привести за собою цілий комплекс проблем в онлайн-торгівлі, пов'язаний з наступними моментами:

- 1) затримками у виконанні наказів інвесторів;
- 2) не готовністю брокерських компаній до різкого збільшення кількості клієнтських рахунків;
- 3) відмовою в наданні послуг в пікові години;
- 4) порушеннями умов співпраці, на які розраховував клієнт при зверненні до брокера [56, с. 139].

Подібні технологічні проблеми можуть бути пов'язані зі значними ризиками для клієнта в умовах сильних цінових коливань.

Актуальність виявлених проблем вимагає подальшого вдосконалення принципів і правил роботи брокерів на майданчиках електронної торгівлі.

В першу чергу, представляється необхідним посилення ролі принципу відкритості діяльності брокера, і наповнення його новим змістом, пов'язаним з розкриттям брокером правдивої інформації про технології та електронні послуги, що пропонуються клієнту у використанні. До початку електронної взаємодії, клієнт повинен мати право отримати інформацію щодо розробників програмного забезпечення брокера, про оцінку показників ефективності роботи системи, її надійності, функціональності, готовності сервера до безперебійної роботи при високих навантаженнях, а також розмежування сфери відповідальності сторін брокерського договору при порушеннях умов договору, укладеного за допомогою технологій інтернет-трейдингу.

Наступною можливістю вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України з огляду на світовий досвід є впровадження хеджування валютних ризиків.

Під валютним хеджуванням зазвичай розуміють захист коштів від несприятливих змін валютного курсу, що включає фіксацію поточної

вартості цих коштів шляхом підписання угоди на валютному ринку (ринку forex або на валютній біржі). Хеджування валютного ризику за торговими контрактами за допомогою інструментів ф'ючерсного ринку є доступним і відносно дешевим інструментом. Хеджування валютного ризику полягає в купівлі (продажі) валютних контрактів і продажу (купівлі) наявних валют в один і той же період, період поставки однаковий, а зворотна операція виконується на початку фактичної поставки валюти [5, с. 28].

Наступною можливістю для брокерів є придбання та замовлення валюти. При опрацюванні подібного питання допустимо виконання доручень клієнтів на замовлення, покупку і поставку конкретної валюти (в тому числі, готівкової). Валютні операції на території України регулюються: валютне законодавство містить деякі особливості валютних операцій фізичних осіб, хоча в цілому ці операції строго обмежені. Фізичні особи - резиденти мають право здійснювати валютні операції на території України наступними способами:

- а) через уповноважені банки зі своїх банківських рахунків;
- б) через уповноважені банки без відкриття поточних валютних рахунків;
- в) минаючи уповноважені банки, в спеціально встановлених випадках [28, с. 145].

Крім розглянутих можливостей, особливу увагу слід звернути на проведення навчання та підвищення кваліфікації.

Людство із усвідомленням важливості підвищення фінансової грамотності, у багатьох країнах світу, почали формувати програми фінансової освіти або формування національних стратегій. Основними факторами їх формування є:

- економічна криза, в період якої підвищується актуальність раціонального використання фінансових коштів при явному зниженні вартості заощаджень;
- ускладнення пропонованих на ринку фінансових послуг;

- невідповідність фінансових знань населення динамічному фінансовому ринку [26, с. 192].

Досягнення цих цілей можливо через фінансову освіту. Підвищення рівня фінансової освіти - це процес, за допомогою якого споживачі фінансових послуг, такі, як приватні інвестори, компанії, підприємства і приватні особи покращують своє розуміння фінансових продуктів і усвідомлюють наслідки їх використання. При цьому вони вибирають фінансові послуги, приймають інші ефективні заходи для поліпшення свого фінансового становища [36, с. 102].

Навчання активно використовується брокерами з початку їх діяльності в Україні. Проте, є особливості, раніше не враховані в їхній співпраці з вузами. В даний час молодь представляє найбільшу частину групи безробітних - понад 30% від загального числа зареєстрованих безробітних. Крім того, 25-28% від загальної сукупності безробітної молоді складають випускники навчальних закладів [39, с. 156].

Фінансовий посередник може дотримуватися консервативної стратегії інвестування при здійсненні рекомендацій своїм клієнтам. Це можуть бути вкладення в інструменти з низьким рівнем волатильності або без вмісту великих ризиків знецінення базисного активу. Крім того, самі способи вкладення можуть бути засновані на принципах обачності і максимального збереження початкового капіталу. Наведемо деякі приклади:

- 1) Стратегія "Хто на новенького?" Передбачає поділ капіталу на кілька (8-10) частин для диверсифікації ризику втрати капіталу і вкладення кожної з них в новий інструмент (CFD на емітента, новий індекс та ін.). Статистика показує що ринкова ціна на нові інструменти, як правило, за перший квартал виростає на 10-20%. Таким чином, відстежуючи появу нових інвестиційних інструментів та вклавши капітал, можна на кожному з них отримати ймовірний дохід, входячи в покупку на початку торгівлі та виходячи з неї після зростання активу на ринку.

2) Інвестиційна ідея. Відстежуючи ринок злиттів та поглинань, а також поділ і дроблення об'єктів інвестування (входження країн в союзи, поділ або злиття транснаціональних компаній та ін.), можна здійснювати вкладення в активи недооцінених компаній, акції, валюти, нові інструменти, такі як біткоіни та ін.) Наприклад, при вкладенні в національну валюту країни, яка планує приєднання до Європейського Союзу, велика частка ймовірності, що дана валюта виросте в ціні після завершення інтеграції. Тобто, відстежуючи інвестиційні події, брокер може створювати консервативні інструменти для своїх клієнтів, і пропонувати їх для вкладень.

3) Консервативні вкладення. Використовуючи власні вкладення, допустимі для брокера, в консервативні інструменти (наприклад банківські депозити), брокер дзеркально може нараховувати відсотки на залишки коштів, що зберігаються на клієнтських рахунках. Подібну практику для клієнтів використовувало топ-5 українських брокерів [25, с. 435].

Реалізація пропонованих заходів на українському ринку може призвести до таких результатів:

- знизити частку збиткових угод клієнтів;
- підвищити фінансову грамотність населення;
- сприяти працевлаштуванню випускників ВНЗ, підвищення кваліфікації викладацького складу кафедр фінансової спрямованості;
- підвищити рівень регулювання фінансових ризиків імпортерів і експортерів в рамках їх діяльності;
- залучити новий сегмент клієнтів на валютний ринок [40, с. 25].

Підводячи підсумок всьому вищевикладеному, варто зауважити, що основні напрями розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України є: введення адміністративної відповідальності за порушення встановлених для брокерів вимог; більш активна діяльність контролюючих осіб з виявлення та припинення правопорушень на валютному ринку; розробити нормативно-правову базу в цій сфері, шляхом посилення нагляду за «сірим» валютним ринком, покращити інфраструктуру ринку, що

обслуговує процес валютних операцій, у тому числі: підвищення незалежності трейдерів валютного ринку та їх конкуренції; розвиток валютного ринку принципово розширює спектр інструментів, доступних, при збереженні прийняттого рівня ліквідності та безперервності валютних операцій.

Основними можливостями вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України з огляду на світовий досвід є: контроль розміру кредитного плеча; безперервна модернізація програмного забезпечення для інтернет-трейдингу, модифікації технічного обладнання, перехід до високоефективних і мало витратних систем обслуговування; хеджування валютних ризиків; придбання та замовлення валюти на прикладі опціонних торгів; підвищення фінансової грамотності населення; навчання потенційних клієнтів, підвищення їх рівня освіти та конкурентоспроможності на ринку праці; консервативне інвестування.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі було розглянуто брокерську діяльність на валютному ринку, зарубіжний та вітчизняний досвід.

За результатами досліджень, проведених в роботі, можна зробити наступні висновки.

1. Складовою частиною фінансового ринку є валютний ринок, що представляє собою підсистему, в рамках якої здійснюються конверсійні операції щодо валют різних країн, іншими словами, відбувається обмін національної валюти на валюту іноземну. Брокерська діяльність є одним з найважливіших видів професійної діяльності на валютного ринку. Брокери крім виконання власних валютних операцій, вони виконують тісно пов'язані інформаційні та посередницькі функції. Їх інформаційна функція полягає в тому, щоб інформувати інших учасників ринку про обмінні курси, за якими вони готові укласти угоди. Посередницька функція полягає в тому, що брокери концентрують в своїх руках замовлення на купівлю та продаж валюти і надають корисну інформацію банківським трейдерам, що значно полегшує їх діяльність. Кожен брокер і брокерська компанія має розгалужену мережу контактів і отримує дохід (брокерську комісію) за кожен транзакцію як від продавця валюти, так і від покупця.

2. За період 2018-2021 рр. в Україні спостерігається тенденція до збільшення обсягів брокерських операцій на валютному ринку. При цьому, основний обсяг валютних операцій реалізується на міжбанківському ринку, головним оператором яких виступаю НБУ. Головною метою брокерських операцій за аналізований період стала стабілізацію курсу національної валюти для мінімізації негативних економічних наслідків карантинних заходів і загального впливу світової епідемії коронавірусу.

3. Світова економіка знаходиться в стані високої невизначеності через нові локдаунів, проте уряду, центральні банки і бізнес вже накопичили певний досвід щодо порядку дій в умовах пандемії. Що стосується

економіки, то в Україні та інших країнах показав можливості для швидкого відновлення при зниженні епідемічної загрози. Валютна система продемонструвала досить високу ступінь стійкості, дії регуляторів дозволили швидко мінімізувати проблеми ліквідності на ринках. В подальшому на перший план все більшою мірою будуть виходити ризики, пов'язані з платоспроможністю корпоративного сектора. Стрес-тести Банку України показують, що буферів капіталу досить для поглинання збитків.

В умовах підвищеної невизначеності на першому етапі епідемії банківський сектор зіткнувся з ростом попиту громадян на готівку і зниженням терміновості залучених коштів. Це відбилося в погіршенні динаміки нормативу короткострокової ліквідності (НКЛ). З метою підтримки банківського сектора Банк України тимчасово розширив кількість випадків, що допускають використання високоліквідних активів в рамках чинного гнучкого режиму дотримання НКЛ, а також пом'якшив умови надання безвідкличних кредитних ліній (БКЛ). Крім того, в умовах зростання частки короткострокових пасивів у банків Банк України в II кварталі запустив аукціони репо на терміни 1 місяць і 1 рік, проте вони не були затребувані банківським сектором. Попит на них виник лише у кількох кредитних організацій, коли через календарних ефектів бюджетної політики істотно знизився структурний профіцит ліквідності. При цьому таке зниження проходило нерівномірно.

Ситуація залишиться невизначеною, поки епідемічні ризики не зійдуть нанівець, наприклад в результаті масової вакцинації від COVID-19. У майбутньому деякі країни можуть зіткнутися з проблемами випуску та обслуговування суверенного боргу. Якщо будуть потрібні додаткові заходи підтримки економіки у відповідь на загострення пандемії, ризики в частині суверенного боргу можуть реалізуватися в широкому колі країн - не тільки в СФР, традиційно мають обмежені можливості для маневру, але і в окремих розвинених країнах, які і раніше стикалися з проблемою стійкості державних фінансів. Використання деякими центральними банками СФР програм

покупки державних облігацій допомогло частково стабілізувати ринки. Однак в разі збереження такої політики на тривалий період у учасників ринку можуть виникнути сумніви щодо проходження центральними банками заявленим цілям і їх схильності фіскального тиску, що, навпаки, посилить ринкову волатильність і призведе до проінфляційних ризиків.

4. Основні напрями розвитку брокерської діяльності на валютному ринку України є: введення адміністративної відповідальності за порушення встановлених для брокерів вимог; більш активна діяльність контролюючих осіб з виявлення та припинення правопорушень на валютному ринку; розвиток нормативно-правової бази в цій галузі, яка передбачає посилення регулювання «сірого» валютного ринку і усунення подвійності регулювання; вдосконалення ринкової інфраструктури, яка обслуговує процес торгівлі валютою.

5. Подальшими можливостями вдосконалення брокерської діяльності на валютному ринку України з огляду на світовий досвід може стати:

- 5.1. вдосконалення контролю розміру кредитного плеча;
- 5.2. подальше впровадження цифрових технологій;
- 5.3. посилення вимог до надання брокерами інформації про процедурах Інтернет-трейдингу на фінансовому ринку;
- 5.4. модернізація програмного забезпечення інтернет-трейдингу;
- 5.5. модифікація технічного обладнання та перехід до високоефективних і мало витратних систем обслуговування;
- 5.6. хеджування валютних ризиків;
- 5.7. придбання та замовлення валюти;
- 5.8. підвищення фінансової грамотності населення;
- 5.9. навчання потенційних клієнтів, підвищення їх рівня освіти та конкурентоспроможності на ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аржевітін С. М. Монетарна політика в умовах фінансової кризи / Станіслав Михайлович Аржевітін. *Фінанси, облік і аудит*. 2015. №14. С. 7-13.
2. Аржевітін С. М. Монетарні аспекти використання віртуальних валют. *Наукові праці НДФІ*. 2017. №4 (81). С. 6-8.
3. Береславська О. Курсоутворення гривні в контексті змін у світовій валютній системі. *Вісник Національного банку України*. 2018. №3. С. 10-16.
4. Богацька Н. М. Регулювання валютного ринку національним банком України. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. С. 31-39.
5. Бударіна Н. Тенденції розвитку сучасного валютного ринку в умовах нестабільності світової фінансової системи. *Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право*. 2016. №2. С. 27-31.
6. Валютний ринок України: аналіз сучасного стану та шляхи вдосконалення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 1. С. 37-43.
7. Варнаїй З. С. Рейдерство в Україні: передумови та шляхи подолання. *Стратегічні пріоритети*. 2017. №2. С. 129-136.
8. Вовчак О. Д. Гроші та кредит: навч. Посіб. - К. : ЦУЛ, 2017. 424 с.
9. Гаряга Л. О. Нестабільність валютного курсу в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2015. №2. С. 43-50.
10. Гессен А. Є. Попова А.О., Шендрікова А.В. Місце України в розвитку міжнародної валютно- фінансової системи. *Young Scientist*. 2016. №12. С. 711-714.
11. Гражевська Н.І., Трохименко В.І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації. *Фінанси України*. 2018. №5. С. 58-68.

12. Гуляева Л. П. Еволюція податку Тобіна як інструмента регулювання фінансових ринків. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2017. С. 34—42.
13. Деревацька М.Р. Світова валюта майбутнього у системі управління фінансовою безпекою. *ScienceRise*. 2015. №3. С. 45-56.
14. Дзюблюк О.В., Прийдун Л.М. Розвиток банківської системи в умовах інтеграції економіки України у світове господарство і лібералізації міжнародного руху капіталу. *Світ фінансів*. 2018. №15. С.8-19.
15. Дзюблюк О., Владимир О. Іноземний капітал у банківській системі України: вплив на розвиток валютного ринку та діяльність банків. *Вісник Національного банку України*. 2015. №5. С. 26-33.
16. Диба М.І., Осадчий Є.С. Вплив іноземного капіталу на економічні процеси в Україні. *Фінанси України*. 2019. №11. С. 35-46.
17. Єфименко Т. І. Актуальні проблеми трансформації економічних теорій в умовах глобальних змін. *Фінанси України*. 2017. №5. С. 7- 18.
18. Єфименко Т. І. Антикризове податкове регулювання фінансового сектору. *Фінанси України*. 2018. №11. С. 3-21.
19. Зварич Р. Новий банк розвитку БРІКС: технографія становлення. *Журнал європейської економіки*. 2017. №4. С. 377-386.
20. Казарінов Д. В. Міжнародний досвід регіональної валютної інтеграції. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер.: Економіка і менеджмент*. 2017. №3. С. 140-153.
21. Ковальчук К.Ф., Козенков Д.Є., Момот Ю.Г. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2016. 149 с.
22. Ковбаса В. А. Детермінанти обмеженості конкурентоспроможності національної валютної системи України. *Ринок цінних паперів України*. 2016. №11-12. С. 19-25.

23. Ковбаса В. А.. Комплементарні валютні системи та криптовалюти: класифікація та аналіз доцільності використання. *Інтелект XXI (Index Copernicus)*. 2017. №5. С. 17-22.
24. Козлова М.О., Грицапен Д.О. Глобалізаційні процеси: економіко-сугнісне наповнення та соціально-економічні наслідки. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. №2. С. 30-37.
25. Козюк В. В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності: Монографія. - Тернопіль: ТНЕУ. *Економічна думка*". 2019. 728 с.
26. Козюк. В. А., Крисоватий. Є. Савельєв та ін. Новий світовий економічний порядок та глобальні виклики для України: моногр. - Тернопіль: ТНЕУ. 2018. 504 с.
27. Криволапое Б. С. Валютні обмеження у сучасному міжнародному праві. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2016. №9. С. 236-249.
28. Кузнецов О. В. Посткризова трансформація глобального фінансового середовища. *Наукові праці НДФІ*. 2017. №4. С. 140-147.
29. Кулай А. В. Еволюція валютної політики ЄС. *Економічний форум*. 2015. №3. С. 77-88.
30. Кулінець А. П. Особливості міжнародного досвіду використання режимів таргетування валютного курсу. *Наукові праці НДФІ*. 2018. №3. С. 160-168.
31. Лизун М. Розвиток процесів регіональної економічної інтеграції: валютний аспект. *Галицький економічний вісник*. 2016. №1. С. 155-163.
32. Лизун М. Розвиток світової валютної системи крізь призму її елементів. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2016. №4. С. 82-94.

33. Литвин М. В. Становлення концепції впровадження міжнародних стандартів банківської діяльності в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. №1. С. 58-63.
34. Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М., Антонюк Л.Л. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: монографія: у 2 т. - Київ: КНЕУ Том 2Т 2016. 592 с.
35. Лукашенко С. В. Глобальна валютна система в контексті трансформації глобальної фінансової архітектури. *Економічний часопис -XXI*. 2018. №5-6. С. 8-12.
36. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації: монографія. - К. : Друк. 2015. 320 с.
37. Малахова О., Марусин М. Валютний ринок України: сучасний стан та проблеми. *Світ фінансів*. 2015. Вип. 2. С. 46-60.
38. Миколенко А. В. Генеза теорій грошових систем. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2017. №2. С. 229-241.
39. Молчанова Е. Ю. Формування нового міжнародного економічного порядку. *Міжнародна економічна політика*. 2018. Спец. вип.: у 2 ч.-Ч. 1. С. 154-160.
40. Мусієць Т. В. Конвертованість національної валюта: позитивні та негативні наслідки для економік країни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №11. С. 24—28.
41. Науменкова С. Формування нової фінансової архітектури: основні питання та можливі виклики для України. *Вісник Національного банку України*. 2017. №1. С. 8-13.
42. Національний банк України (офіційне Інтернет-представництво): Статистика: Статистика зовнішнього сектору: Показники валютного ринку (від 2013 року по лютий 2021 року) . – URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=7693080. (дата звернення: 15.11.2021).

43. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України – URL: <https://minagro.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-zbilshivsya-eksport-ta-import-tovariv-usih-vidiv>. (дата звернення: 15.11.2021).
44. Офіційний сайт «Мінфіну» України. – URL: <https://minfin.com.ua/ua/forex/companies/>. (дата звернення: 15.11.2021).
45. Офіційний сайт Міжнародного об'єднання Форекс трейдерів «Traders Union» – URL: <https://tradersunion.com/ru/>. (дата звернення: 15.11.2021).
46. Офіційний сайт Національного банку України. – URL: <https://bank.gov.ua/statistLc/supervision-statLst/data-supervision#1>. (дата звернення: 15.11.2021).
47. (45)Офіційний сайт Світового банку. – URL: <http://www.worldbank.org>. (дата звернення: 15.11.2021).
48. (46)Офіційний сайт Світової організації торгівлі. – URL: <http://www.wto.org>. (дата звернення: 15.11.2021).
49. Офіційний сайт брокера Alpari – URL: https://alpari.com/ru/company/performance_statistics/. (дата звернення: 15.11.2021).
50. Офіційний сайт брокера Alliance bank – URL: <https://bankalliance.ua/>. (дата звернення: 15.11.2021).
51. Офіційний сайт брокера InstaForex – URL: https://www.instaforex.com/ua/company_news. (дата звернення: 15.11.2021).
52. Офіційний сайт брокера LBLV.com – URL: <https://ru.lblv.com/>. (дата звернення: 15.11.2021).
53. Офіційний сайт брокера RoboForex Ltd – URL: <https://www.roborex.ua/about/company/about/>. (дата звернення: 15.11.2021).
54. Пінчук А. К. Теорія оптимальних валютних зон: ви класиків до сьогодні. *Бізнес Інформ*. 2021. № 12. С. 81-87.

55. Полунсв Ю. В. Посткризовий розвиток міжнародної валютної системи в контексті підвищення глобальної конкурентоспроможності країн. *Економіка та держава*. 2019. №3. С. 8-11.
56. Приступа Т. В. Оптимізація структури золотовалютних резервів як інструмент валютної політики держав. *Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право*. 2015. №1. С. 134-141.
57. Прохорова М.Е., Пукас А.О. Регіональні валютні ініціативи. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2020. №93 (11). С. 190-197.
58. Пруський О. Валютні війни у світовій економіці: історична ретроспектива та сучасні тенденції. *Наука молода*. 2015. №21. С. 196-205.
59. Результати валютних інтервенцій НБУ. – URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/intervention>. (дата звернення: 15.11.2021).
60. Савельєв Є., Куриляк В. Валютнокурсова політика України: сучасні тенденції та вибір валютного курсу. *Журнал європейської економіки*. 2021. №15. С. 424-444.
61. Свірський В. С. Трансформація світової валютної системи в посткризовий період. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2020. №1. С. 65-70.
62. Терещенко С. В. Формування полівалютної світової фінансової системи. *Економіка і прогнозування*. 2015. №2. С. 149-160.
63. Харабара В. М. Сучасний стан та перспективи розвитку валютного ринку України. *Економіка та держава*. 2016. № 3. С. 28–30.
64. Хватов. Ю. Ю. Європейський вектор економічного розвитку. *Економіка та держава*. 2016. №2. С. 239-247.
65. Химич І. Валютний ринок України: оцінка тенденцій зміни та основні антикризові заходи політики стабілізації. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2020. Вип. 1 (18). С. 149-165.
66. Шаров О. Монетарні та валютні війни як інструмент економічної політики. *Вісник Національного банку України*. 2017. № 10. С. 31-39.

67. Шарова С.В., Рудьковський Д.О. Проблеми розвитку валютного ринку України в контексті забезпечення фінансової незалежності. *Ефективна економіка* 2015. № 12. С. 31-39.
68. Шевчук В. О. Логіка політичного циклу- та рівновага платіжного балансу: український контекст. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2017. № 41. С. 4-23.
69. Шемет Т. С. Сучасні структурні зрушення у міжнародному використанні валют. *Економічний часопис-XXI*. 2017. №1. С. 66-69.
70. Шу'оа О. А. Резервні валюти у структурі світової валютної системи. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Економічна*. 2016. № 90. С. 147-152.
71. Ярема О. Г. Фінансово-правове регулювання валютної системи України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ, серія юридична*. 2015. Вип. 1. С. 322-330.
72. Доля доллара США в мирових валютних резервах скоротилась до 25-летнего минимума. – URL: <https://www.imf.org/ru/News/Articles/2021/05/05/blog-us-dollar-share-of-global-foreign-exchange-reserves-drops-to-25-year-low>. (дата звернення: 15.11.2021).
73. FXSSI/ - URL: <https://fxssi.com/islamic-swap-free-accounts>. (дата звернення 15.11.2021)
74. Forex statistics/ – URL: <https://tokenist.com/investing/forex-statistics>. (дата звернення: 15.11.2021).
75. Switzerland. International Reserves and Foreign Currency Liquidity [Електронний ресурс], IMF, - 2020. – URL: <http://www.imf.Org/extenial/np/sta/ii/IRProcessWeb/data/che/eng/ciucche.htni#I>. (дата звернення: 15.11.2021).
76. Triennial Central Bank Survey of foreign exchange and OTC derivatives markets. Bank for International Settlements. - 2020. – URL: <http://stats.bis.org/statx/srs/table/dl> 1.3. (дата звернення: 15.11.2021).

77. Triennial Central Bank Survey of foreign exchange and OTC derivatives markets in 2020. *Bank for International Settlements*. April 2020. 351 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Порівняльна таблиця рейтингів іноземних брокерів за комісіями, тарифами та сервісами

Брокер	Плюси	Мінуси	Комісії за угоди			Зберігання, облік, виведення коштів
			Цінні папери	Валюти	Контракти	
 Just2Trade 5/5 https://finam.eu Кому підходить? Для універсального типу інвестора будь-які іноземні активи. Дочірній брокер з кіпрською юрисдикцією з 2006 року. Ліцензується в EU, UK, USA	<ul style="list-style-type: none"> + Рахунки застраховані на 20 000 євро + Низькі комісії для трейдерів, алгоритмічної та височастотної торгівлі + Швидка участь в американських IPO від 1000 \$! + Рахунок MT5 Global без комісій за обслуговування + підтримка 24/7 + Кращий на ринку сервіс робота радника для збору портфеля виходячи з особисто ваших цілей та ризиків + Можливість торгівлі, введення та виведення через криптобіржу J2T Exchange + Прямий доступ до американських бірж через SPC Inc. USA (член FINRA) + Бонуси на маржинальну торгівлю для нових клієнтів + Сервіс автослідування за операціями публічних рахунків трейдерів + Сервіс: "Індивідуальні інвестиційні портфелі" - структурні продукти із захистом капіталу та опційною інвест конструкцією 	<ul style="list-style-type: none"> - Є комісії за дивіденди (від 2 до 3%), не активність: якщо не було угод, то 50 \$ за квартал. За голосове доручення: 5 \$ - Комісія від 1,5 \$ за доручення, крім Трейдерських Спецтарифів - Мінімальна сума для участі в IPO від 1000 \$ Комісії 4% за участь та 1.75% за ранній вихід у lock-up період Трейдерські термінали: ROX = 40 \$ / міс, Sterling = 150 \$ / міс, Lightspeed = 250 \$ / міс. - Податки для УКРАЇНИ потрібно розраховувати та сплачувати самостійно - Високі ризики нового сервісу Автослідування за стратегіями та угодами рахунків публічних трейдерів - Брокерська ліцензія Кіпру 	<p>При обороті до 1000 акцій/міс комісія 0,006 \$</p> <p>При обороті від 10 до 50 тис акцій/міс комісія 0,004 \$</p> <p>1 доручення = 1,5 \$ + 0,02 \$ біржовий збір</p> <p>Облігації = 0.128% за угоду</p> <p>Маржинальний кредит: 9,2% річних у USD</p> <p>* Для трейдерів на рахунках від 3000 \$ термінал ROX для ринку США при торгівлі з плечем комісія = від 1,2 цента і нижче / 1 акція</p> <p>Інвестиції в IPO: Мінімально від 1000 \$</p> <p>Lock-up період = 30 днів</p> <p>Комісія за участь = 4%</p> <p>За ранній вихід із lock-up = 1,75%</p>	<p>Валютні пари по-різному, наприклад: USDRUB Своп 0.0439% на день за лонг (мін угода від 1000 у.о.)</p> <p>Бонус для нових клієнтів: гроші на рахунок для маржинального забезпечення до 2000 \$</p> <p>Криптовалюти: Фіксована комісія за будь-які пари = 0,35%, Фіксована плата за обсяг угоди будь-якими токенами = 0,01%, Плечі за популярними валютами до 1:5</p> <p>Виведення коштів із криптобіржі: 0,0005 BTC, 0,02 ETH, 25 USDT, Tokens = 5\$, bank card = 2%</p>	<p>До 500 ф'ючерсних контрактів = 1,5 \$ / шт від 500 до 1000 контрактів = 1.25 \$ / шт</p> <p>На терміналі ROX: до 500 опціонних контрактів = 2,15 \$ / шт, більше 500 = 1,5 \$ / шт</p> <p>На терміналі MetaTrader5: До 500 опційних контрактів = 5\$/шт</p>	<p>Висновок з рахунку: На банківські рахунки у євро безкоштовно, у доларах: 20 \$, на Finam bank безкоштовно.</p> <p>Швидкий висновок через криптовалюту = 0,0005 BTC</p> <p>Карти банків: безкоштовно, якщо повернення на ту саму картку. Інакше: 2,5%, мінімум 1\$</p> <p>Інші платіжні системи: Дивіться умови Зберігання безкоштовне, якщо загальні комісії менше 5\$, то комісія за ведення рахунку = 5\$/міс.</p>

	+ Холдинг має відділення в РФ, Європі, США, Гонконгу, Індії					
 <p>4/5 Кому підходить? Для тих, кому потрібен швидкий доступ до будь-якого світового майданчика в будь-який час через іноземну юрисдикцію.</p>	<p>Плюси:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Прозора лінійка тарифів + Низькі комісії + Технологія швидкого виставлення заявок + Швидкий доступ до будь-яких світових бірж + Торгівля криптовалютами 	<p>Мінуси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мінімальний рахунок від 10000 євро - має брокерську ліцензію держави Мальта - Немає страхування коштів - є субброкером - Можливі виставлення заявок не за найкращою ціною 	<p>Цінні папери:</p> <p>США: від 0,02 \$ угода</p> <p>Європа: від 0,01% до 0.18% від обороту</p> <p>Азія: від 0,1% до 0.3% від обороту</p> <p>Плечі: від 20% на акції є комісії за не активність (50 євро) та платформу (90 євро)</p>	<p>Валюти:</p> <p>Валютні пари від 0,2 pips</p> <p>Маржинальний кредит: від 5% по валют якщо вимоги перевищують 100% балансу, то комісія щодня 100% річних від суми перевищення</p>	<p>Контракти:</p> <p>США: 1 договір = 1.5 \$</p> <p>Європа: 1 договір = 1.5 Євро</p> <p>Азія: 1 договір від 2.5 \$</p>	<p>Зберігання та виведення грошей:</p> <p>Одноразова комісія за відкриття та виплату з рахунку 0.5%</p> <p>Комісія за висновок із рахунку 30 у.о. Є комісія, якщо баланс менше 5000 єуро</p> <p>Якщо 2 роки на рахунку менше 100 євро, можуть закрити рахунок</p>
 <p>4/5 unitedtraders.com Для кого личить? Для трейдерів-професіоналів на американському ринку та інвесторів в американські IPO. Брокер тимчасово припинив відкриття рахунків для громадян УКРАЇНИ.</p>	<p>Плюси:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Кращий на ринку! функціонал для участі в угодах OTC, SPAC, pre-IPO + Низька комісія - від 0,02\$ - до 0,0066\$ за акцію + Торгівля в умовах настреної системи контролю ризиків та обмеження лімітів + Проп-модель – трейдер торгує на гроші компанії + Торгівля, введення та виведення через криптобіржу Utex.io 	<p>Мінуси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тимчасово не відкриває брокерські рахунки громадянам РФ - Трейдерам необхідно навчитися торгівлі платформі Augoга - Для тарифу за 0,0066\$ оплата за термінал 60\$/місяць - Сама бізнес-модель проп-трейдингу створена для просунутих трейдерів - Відмовилися від брокерської ліцензії в РФ, реєстрація у BVI - Тільки Фондовий ринок, немає валютного та термінового ринку 	<p>Цінні папери:</p> <p>Для інвесторів: 0,05% від обороту (Плечі = 1x5)</p> <p>Для початківців: 2 цента акція (Плечі = 1x10)</p> <p>Для дейтрейдерів: 0,006\$ акція (Плечі = 1x20)</p> <p>Маржинальний кредит: 10% річних за перенесення позиції</p>	<p>Криптовалюти: 0,2% від угоди у доларах</p> <p>Інвестиції в IPO: Участь у IPO від 50 \$</p> <p>Комісії на вхід від 3.5%, вихід 0,5% на прибуток = 20% на достроковий вихід від 15%</p>	<p>Контракти: Нема доступу на Терміновий ринок</p>	<p>Зберігання та висновок:</p> <p>Безкоштовне зберігання</p> <p>Виведення грошей 30 \$ / 600 руб</p>

 <p>4/5 https://www.etoro.com Кому підходить? Чи не для громадян РФ. Для українцев інвесторів хто хоче підключитися до рахунків інших трейдерів і копіювати угоди найкращих.</p>	<p>Плюси:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Торгівля контрактами (CFD) у тому числі й дробовими частинами Без комісій + Можливість підключитися до автослідування угод найкращих керуючих CopyTrader + для керуючих активами більше 500K \$ комісії = 2% від активів + 1-2 тис. \$ фікс + Прийнятні спреди та кредитне плече до 1:50 + Термінал та соціальна мережа з чатом трейдерів доступна через Web-браузер + Торгівля криптовалютами 	<p>Мінуси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - не відкриває рахунки громадянам РФ - По суті це дилер, ви не купуєте активи у власність, ви робите ставки на майбутнє зростання/падіння цін активів, при цьому при купівлі реальних акцій eToro виступає як субброкер з повноцінним регулюванням - має брокерську ліцензію Кіпру - Котирування постачальників цін не завжди ринкові, бувають прослизання - Підтримка англомова 24/5, в робочий час 	<p>Контракти на різницю цін акцій (CFD): Спред між цінами купівлі та продажу = 0,09% Перенесення позиції на купівлю за спец. формулі: $6.4\% + 1$ місяць LIBOR, наприклад 1000 \$ на день = 0,22 \$ Перенесення позиції на продаж за спец. формулі: $2.9\% + 1$ місяць LIBOR</p>	<p>Торгівля валютою не для громадян РФ: Спред в залежності від валютної пари, наприклад: USDEUR = 4 pips Перенесення через ніч за формулою: (кількість * ціну) * $(1\% / 365) +$ (одиниці виміру * ставку ринку на завтра)</p>	<p>Контракти на різницю цін товарів та індексів (CFD): Спреди в залежності від контракту: нафта = 5 pips золото = 45 pips S&P500 = 75 pips Перенесення через ніч за формулою: (кількість * ціну) * $(1\% / 365) +$ (одиниці виміру * ставку ринку на завтра)</p>	<p>Зберігання: Безкоштовно, т.к. активи не зберігаються</p>
 <p>4/5 interactivebrokers.com Кому підходить? Для тих, кому потрібна американська юрисдикція брокера, мінімальні серед американських брокерів комісії, низькі ставки кредитування, страхування брокерського рахунку та сума Вашого рахунку вище 100000\$</p>	<p>Плюси:</p> <ul style="list-style-type: none"> + найкраща комісія серед брокерів США + На залишок від 100000 \$ нараховуються відсотки і немає дод. зборів + рахунок застрахований американськими регуляторами та страховиками + по суті єдиний повноцінний брокер США для клієнтів із РФ 	<p>Мінуси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мінімальний депозит 2000 \$, але плата за неактивність 20 \$ / місяць, якщо активи більше 10000 \$, то 10 \$ - ризик блокування рахунку американськими регуляторами у разі підозр клієнта - Складна система багаторівневої тарифікації - Складний інтерфейс торгового терміналу - Складний інтерфейс для розрахунку податків, але є 	<p>Цінні папери:</p> <p>США: від 0,0035 \$ за папір, але не менше 1 \$ доручення</p> <p>Європа: 0,05% від угоди</p> <p>Азія: 0,08% від угоди</p> <p>Маржинальний кредит: від 25% * вартість акції</p>	<p>Валюти: від 2\$ за виставлену заявку на Forex</p>	<p>Контракти: від 0,85\$ за контракт</p>	<p>Зберігання: Обслуговування безкоштовне, якщо активів більше ніж на 10000\$</p>

 <p>4/5 https://freedomfinance.eu Кому підходить? Для заможних інвесторів в американський ринок та системних учасників ринку IPO</p>	<p>Плюси:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Акції Freedom Finance Holding торгуються у США на біржі Nasdaq + Більше 150000 активних клієнтів по всьому світу + Один з найкращих сервісів для участі в IPO та одна з найефективніших аналітичних команд з IPO + Має 75 офісів у 7 країнах: США, Німеччині, Кіпрі, Росії, Казахстані, Узбекистані та в Україні + Якісна та оперативна підтримка 24/7 	<p>платні послуги для розрахунку</p> <p>інуси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знижений інтерес до інвесторів з розмірами депозитів менше 20000 \$ - Вигідність комісій починається на рахунках від 50000 \$ - Спочатку брокер заточений під американський ринок. На місцевих ринках комісії вищі за середньоринкові. - має брокерську ліцензію Кіпру (як і більшість брокерів для україномовних клієнтів) - висока ставка маржинального кредиту: 10-12% у валюті 	<p>Біржові цінні папери США, Азія, Європа:</p> <p>Для інвесторів: від 0,012 \$ за папір, але не менше 1,2 \$ за одне доручення</p> <p>Для трейдерів: від 0,008 \$ за папір, але не менше 1,2 \$ за одне доручення + абонентська плата: 200 \$ / місяць</p>	<p>Валюти:</p> <p>Торгівля валютою недоступна</p> <p>Маржинальний кредит: 12% річних у валюті</p>	<p>Контракти:</p> <p>1\$ за контракт, але не менше 8\$ за угоду</p> <p>Участь у IPO: від 20000 \$ = 5% від суми участі від 20k\$ до 50k\$ = 4% від суми участі від 50k \$ = 3% від суми участі</p> <p>Lock-up період = 93 дні</p>	<p>Виведення коштів:</p> <p>Безкоштовно + комісія ваш</p>
 <p>5/5 https://alpari.com/ua/ Кому підходить? Для тих хто торгує виключно на форекс або ж хоче вкладати кошти в рахунки трейдеїв, які будуть отримувати винагороду від прибутку.</p>	<p>Плюси:</p> <ul style="list-style-type: none"> + Мін. депозит від 0 до 500 USD/EUR в залежності від типу рахунку + Займає перше місце в рейтингу Мінфіну України + Функціонує 22 роки на ринку форекс + Має програму «Cashback» - відшкодовує до 20% комісій ECN та спредів; до 100% - комісій за поповнення рахунку та до 40% покращені курси обміну. 	<p>Мінуси:</p> <p>У деяких користувачів з'явилися проблеми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дані користувача були видалені; - Термін виведення коштів затягувався більш чим на місяць 	<p>Для інвесторів: Відкриття та ведення ПАММ рахунка/портфеля</p>	<p>Валюти:</p> <p>Має доступ до торгів ввід 33 до 46 валютних пар в залежності від типу рахунків з кредитним плечем 1:1000 – 1:10</p>	<p>Контракти:</p> <p>Мінімальна позиція 20 USD або EUR.</p> <p>Відкриття ПАММ-рахунку - мін. 50 USD або EUR; ПАММ-портфель – 100 USD або EUR (виведення мін. 10 USD/EUR)</p>	<p>Виведення коштів</p> <p>Комісія від 0 до 2,5% в залежності від способу виведення коштів</p>